

Mir kënnen dat hei och net esou matdroen, well mer der Meenung sinn, dass d'Logements abordables sollen an ëffentlecher Hand bleiwen, voilà, an op kee Fall solle kënnen aus der ëffentlecher Hand erausgoen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Oberweis. An dann ass d'Wuert fir d'Madamm Ahmedova.

Mme Semiray Ahmedova (déi gréng) | Jo, merci, Här President. Ech wollt just wierklech kuerz konkret op déi Motioun reagéieren. Do gëtt gefrot, datt en Deel vum Loyer soll op d'Säit geluecht ginn. Mee am Moment bezuelen déi Leit ... De Minister huet et de Moie gesot: De Loyer ass esou à la tête du client ausgerechent dorop – wierklech hei positiv gemengt –, wivill de Revenu ass, wouropshin ee wierklech e ganz niddrege Loyer bezilt.

Sou, dat kënn dorop eraus, datt déi Leit zwëscht 4 a 5 Euro Loyer de Meterkaree bezuelen. A fir nach en Deel dovunner op d'Säit ze leeën, ass e bëssen illusoresch, jo. Dat wëll ech zu deem Punkt soen.

An dat anert ass: Et muss een och bedenken, datt et Leit gëtt, déi an der Locatioun bleiwen. An an deem Sënn: Wat maache mer dann? Mir leeën dann en Deel vun deene Suen op d'Säit an déi Sue ginn da verluer? Oder wat geschitt? Dofir muss een eng Politick maachen, fir deene Leit einfach ze hëllefen an, wéi gesot, par rapport zum Revenu kucken, datt si wierklech e ganz déiwe Loyer bezuelen – mir schwätzen hei vun zwëscht 15 % bis 35 % vum Akommes – an hinnen op deem Wee hëllefen, an net ufänken dermat, Suen op d'Säit ze leeën. Dann trenne sech Leit, da gi se eraus, da wëlle se wiesselen. Dat gëtt wierklech en Opwand. Voilà. Dat dozou gesot, géif ech proposéieren, datt mer dat net wäerte matdroen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Ahmedova. Dann huet den Här Fernand Kartheiser d'Wuert gefrot.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, Här President, de Mietkauf, dat ass och eng Fuerderung vun der ADR. Dofir hu mir u sech eng ganz positiv Astellung zu deene Propositionen, souwuel zu der Proposition de loi wéi och hei zu dëser Motioun, déi awer allen zwou déi do Problematik uschwätzen.

Eis wär et am léifsten, Här President, mir géifen dat do un d'Commission du Logement verweisen. A wa mer d'Endversioun vun der Proposition de loi hunn, da kënnen mer dat nach eng Kéier heimadder vergläichen an d'Iddien diskutéieren, déi zwou. Da kënnen mer kucken, ob mer eng gemeinsams Positioun hei kënnen ausschaffen.

Mee u sech ass et eng positiv Saach, datt méi Parteien heibannen, ech zielen der am Abléck op d'mannst dräi, awer déi Optioun vum Mietkauf als eng sënnvoll gesinn. An dowéinst wär et schued, dat elo einfach esou ze ecartéieren. Mir géife proposéieren, se an d'Kommissioun ze huelen an do zesumme mat der Endversioun vun der Proposition de loi dann ze vergläichen an ze diskutéieren. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser. Dann hat d'Madamm Ahmedova nach eng Kéier d'Wuert gefrot.

Mme Semiray Ahmedova (déi gréng) | Jo, vläicht hunn ech dat net kloer gesot, mee den Här Cruchten hat proposéiert, dass mer déi an d'Kommissioun huelen.

(Interruption par M. Yves Cruchten)

A ok, dann hunn ech falsch verstanen. Mee ech wollt soen, de Sujet gëtt souwiso an der Kommissioun

diskutéieren, vu datt den Här Lies eng Proposition de loi déposiert huet. Dat heescht, de Sujet gëtt souwiso diskutéiert an doropshi kéinten d'Piraten da vläicht eng méi passend Motioun dee Moment deposéieren. Mee voilà, mir géifen déi an deem Sënn net stëmmen.

M. Fernand Etgen, Président | Da ginn ech d'Wuert nach zréck un den Auteur, den Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Jo, Här Cruchten, ech weess dat vun dëser Proposition. Mee déi läit och schonn zënter 2019 do. Dat heescht, mir hätte scho gären, dass den Dossier virukënn, grad am Mietkauf. Et sinn awer och Ennerscheeder do. Mir si jo och net d'CSV. Et sinn och Ennerscheeder, déi mir dra geschriwwen hunn. Mir hätten et jo och gären a privaten Immobilien. A fir déi Lénk ze äntweren: Et ass e ganz kloert Virkafsrecht drop! Dat heescht, wa mir esou e Modell vu Mietkauf hätten, fir de Leit ze hëllefen, muss dat net nëmmen op deene soziale Loyere sinn, fir Är Fro ze beantweren, mee dat ass am Allgemengen. Generell hätte mer et gär gehat. Dofir hu mer déi Motioun och haut nach eng Kéier passend zum Thema bruecht.

Jo, mir kënnen nach iwwert déi Proposition schwätzen, mee déi wäert awer och dëst Joer net méi zum Vott oder soss iergendeppes kommen. Dat heescht, deementspreechend ass dat heiten a sech dee leschten Zuch, deen een nach kann huelen. Wann ee wëllt kredibel dobausse soen, dass ee fir Mietkauf ass, da muss een a sech haut mat op dëse Wee goen a soen: „Hei ok, mir stëmmen déi Motioun.“ Well all dat anert wäert nom Oktober sinn an da kann een net kredibel op senge Kongresser soen, et wär ee fir de Mietkauf, wann een haut dergéint stëmmt.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. Da geet d'Wuert nach eng Kéier un den Här Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Et deet mer leed, wann ech mech och elo nach eng Kéier muss widerhuelen. Mee ech fannen, et gëtt awer en Ennerscheid tëscht enger Motioun mat sechs Sätz an enger Aarbecht, déi en Deputéierte gemaach huet, fir eng Proposition de loi auszuschaffen.

Une voix | Très bien!

M. Yves Cruchten (LSAP) | De concernéierten Deputéierten hat mol nach net d'Geleeënheet, fir se an der Kommissioun eng Kéier virzustellen!

(Interruption par M. Marc Goergen)

An elo verlaangt Dir, jo, elo verlaangt Dir, dass mir hei sollen iwwer eng Motioun ofstëmmen. Wann ech richteg matkritt hunn, ass viru Kuerzem deen Avis och vum Staatsrot komm, wat eis et also erlaabt, eng Kéier eng Diskussioun doriwwer ze féieren. An ech fannen, aus Respekt virun der Aarbecht, déi do gemaach gouf, sollte mer dat virzéien an net dat heiten.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Cruchten.

Ech mengen, mer kënnen elo zum Vott vun der Motioun kommen.

Vote sur la motion 2

D'Ofstëmme fänkt un. Mir maachen de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Dës Motioun ass bei 5 Jo-Stëmme géint 54 Nee-Stëmmen ofgeleent.

Ont voté oui : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Fred Keup ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par M. Laurent Mosar), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc

Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler (par Mme Martine Hansen) et Michel Wolter ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff et Claude Lamberty ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana (par Mme Cécile Hemmen), Mmes Tess Burton, Francine Cloeser (par Mme Simone Asselborn-Bintz), Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis ;

M. Roy Reding.

7. 8060 – Projet de loi concernant le soutien au développement durable des zones rurales

Als nächste Punkt um Ordre du jour vun de Mëtteg kënn de Projet de loi 8060 iwwert d'Ennerstëtzung vun der nohalteger Entwécklung vum ländleche Raum. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht an d'Rapportrice vun dësem Projet de loi ass déi honorable Madamm Tess Burton. Madamm Burton, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural

Mme Tess Burton (LSAP), rapportrice | Här President, Dir Dammen an Dir Härren, de Projet de loi, iwwert dee mer de Mëtten ofstëmmen, reegelt de Kader fir déi finanziell Bähëllef fir d'Landwirtschaft, déi an de Joren 2023 bis 2027 kënnen ausbezueelt ginn.

Wéi Der all wësst, baséiert d'Agrargesetz op där gemeinsamer europäescher Agrarpolitik. Den Traité iwwert de Fonctionnement vun der Europäescher Union gesäit am Artikel 312 vir, dass déi gemeinsams Agrarpolitik allkéiers fir mindestens fënnf Joer festgeluecht gëtt. An deene leschten 30 Joer waren dës Programmationsperioden awer ëmmer siwe Joer laang. Déi leescht Period ass am Prinzipp schonn den 31. Dezember 2020 ausgelaf. Well d'Verhandlungen um EU-Niveau awer net matzäiten ofgeschloss waren, gouf et eng Iwwergangsregelung bis Enn 2022 an et gouf decidéiert, dass déi nei Period nëmme fënnf Joer soll hunn. Dës Period leeft deemno ab dem 1. Januar 2023 bis den 31. Dezember 2027.

Well mer eist Agrargesetz e gutt halleft Joer nom Ufank vun där neier Programmationsperiod erëischt stëmmen, trieden all d'Bestëmmungen, déi sech aus där neier PAC erginn, réckwierkend op den 1. Januar a Kraaft. Et gëtt och Dispositiounen am Projet de loi, déi net un der PAC drunhänken an dës wäerten net réckwierkend gëllen. Ech kommen herno nach eemol dorop zréck.

Här President, an der europäescher Agrarpolitik gëtt et eng gewësse Kontinuitéit, mee mat all Programmationsperiod gëtt et och eng Reorientéierung vun der Politik, déi de verännerte Realitéiten um Terrain, awer och de verännerten Erwaardungen vun der Gesellschaft Rechnung dréit.

D'Akraaftriede vun engem neien Agrargesetz ass deemno och ëmmer mat Ëmstellung fir d'Bauere verbonnen. Wann ech hei vun de Bauere schwätzen, mengen ech domadder virun allem aktiv Baueren

am Sënn vum neien Agrargesetz. Ech kommen herno nach eemol op dës nei Definitiouen zrëck, wéilt awer betounen, dass hei Wënzer, Uebst- a Geméisbaueren an aner landwirtschaftlech Beruffer matgemengt sinn.

Déi nei PAC leet de Grondstee fir eng Transition vum der Landwirtschaft, déi daitlech méi Efforte vun de Bauere verlaangt, wat de Klima- an Naturschutz ugeet. Si ass entspreichend den Ziler vum sougenannte „Green Deal“ an der „Farm to Fork“-Strategie ausgerichtet.

Grouss Ännerunge gëtt et bei den Direktbäihëllefen aus dem éischte Piliere. Zum enge goufen d'Basiskon-ditione, fir dës Hëllefen ze kréien, verschäerft. Zum anere goufe se ëm 25 % reduzéiert. Déi feelend 25 % kënnen d'Baueren nëmmen nach da kréien, wa se un enger Rei vu järelechen Ëmweltprogrammer deel-huelen, déi als Eco-schemes oder Eco-Regimie be-zeechent ginn. Dës Mesüre sinn zwar fräiwëlleg an et handelt sech ëm e Katalog, aus deem d'Bauere kënnen déi Programmer auswählen, déi fir hir Produktioun am beschten ëmsetzbar sinn. Mee nëmme wa si dorun deel-huelen, kënnen se d'Héicht vun den Direktbäihëlle-fen, déi se bis elo kruten, halen.

D'Konditione, fir d'Direktbäihëllefe kënnen ze kréien, déi bis elo direkt vun der EU-Reglementatioun bestëmmt an applizéiert goufen, sinn elo Bestanddeel vun deem neien Agrargesetz, dat och d'Base légale fir d'Eco-Regimie enthält. Déi verschidde Programmer ginn iwwer Règlement grand-ducal definéiert. Um Internetsite vun der Landwirtschaft kann ee sech awer schonn e konkreten Androck vun deene Mesüre ver-schaffen.

Nei am Agrargesetz ass d'Definitiou vum „aktive Bauer“, wéi se vun der EU-Reglementatioun virgesinn ass. Dës Definitiou gëllt elo fir all d'Bäihëllefen, also och fir d'Direktbäihëllefen. Bei den Dispositiounen zu deenen eenzelne Bäihëllefe kann d'Erfëlle vun zousätz-leche Konditione verlaangt ginn. Et gëtt awer och eenzel Bäihëllefen, déi och Leit kënnen kréien, déi net der Definitiou vum aktive Bauer entsprechen, wéi zum Beispill wann et ëm den Erhalt vun Infrastrukture geet.

Här President, d'Ziler vun der PAC entsprechen enger nohalteger Landwirtschaft. Dat bedeit, dass net nëm-men ekologesch, mee och ekonomesch a sozial Aspekter gläichermosse mussen berücksichtegt ginn. Dat spigelt sech zum Deel erëm an enger Rei vun Hëllefen, déi d'Wettbewerbsfäegkeet vu bestëmmte Secteure soll verbesseren. Dat gëllt zum Beispill fir den Uebst- a Geméisbau oder fir Leguminosen.

Zousätzlech Hëllefe gëtt et weiderhi fir jonk Bauere vu manner wéi 40 Joer. Si kënnen och an Zukunft eng Installatiounsprimm kréien. Nei ass, dass dës entspreichend hirem Niveau vu Formatioun gestaffelt ass.

Wat d'Investitiounsprimmen ugeet, sou gëtt hei der Tatsaach Rechnung gedroen, dass net méi ënnerscheet gëtt tëscht dem haaptberufflechen an dem nibebe-ruffleche Bauer. D'Konditione, déi ee muss erfüllen, fir eligibel ze sinn, ginn entspreichend ugepasst. Dës sinn esou definéiert, dass och méi kleng Betriber a Quereinsteiger eng Chance hunn an dass Startuppe kënnen gehollef kréien, wa si méi kleng ufänken a sech duerno entwéckelen.

D'Investitiounsbäihëllefe fir Gebaier, déi nei gebaut ginn, sinn un d'Konditione gebonnen, dass dës „bio-ready“ sinn. Dat heescht, dass an engem neie Stall d'Dieren duerchaus entspreichend de konventionellen Norme kënnen gehale ginn, mee dass keng Ëmbau-ten herno dierfen néideg sinn, wann de Bauer wéilt op Bio ëmklammen.

Änlech Konditione gëtt et och bei der Renovatioun a beim Ëmbau vu Gebaier. Allerdéngs bezéie sech déi Konditione just op en Deel vum Gebai, dat ëmgebaut gëtt.

Nei Gebaier mussen och esou gebaut ginn, dass eng spéider Notzung vu Biogas respektiv vun neien Tech-nologien, déi d'Ammoniak-Emissiounen reduzéieren, kënnen nogerüst ginn (veuillez lire: dass eng spéider Notzung vu Biogas méiglech ass, respektiv dass nei Technologien, déi d'Ammoniak-Emissiounen reduzéie-ren, kënnen nogerüst ginn), an d'Diech mussen et er-laben, fir eng Solaranlage drop ze installéieren.

Bei den Investitiounsbäihëllefe fir Maschinnen an aner Biens meubles gëtt et besonnesch Majoratiounen, déi d'Notze vun deene beschtméiglechen Technologien erliicheren.

Gefördert gëtt ausserdeem d'Entwécklung vu Mikro-entreprisen, déi hir eegle Produkter direkt vermaarten.

Nieft bestoenden Aidë kënn et eng nei méiglech Bäihël-lef fir d'Aquakultur derbäi. Hei sinn d'Konditione méi vag formuléiert, well et am Moment keen esou e Betrib gëtt, mee nei Initiative sollen encouragéiert ginn.

De Gesetzesprojet gesäit nach eng Hellewull weider Bäihëllefe vir, déi ech elo net am Eenzelnen opzielen, well et hei manner Verännerunge gëtt. Dat sinn zum Deel Hëllefe fir Transformatioun a Commercialisa-tioun vu landwirtschaftleche Produkter, Hëllefen am Katastrophefall, Hëllefe fir d'Innovatioun a Recherche an natierlech Hëllefen am Ëmweltberäich, wéi zum Beispill d'Biodiversitéitsprimm, déi am Agrargesetz hir Base légale huet, awer vum Ëmweltministère aus-geschafft an iwwer Règlement grand-ducal prezisí-ert gëtt.

Och eis regional LEADER-Initiative gi weider mam Agrargesetz finanziell ënnerstëtzt. Si spillen eng ganz wichteg Roll fir déi ländlech Entwécklung vun eise Regiounen. Hire Startschoss war virun 20 Joer. Dofir waren och rezent eng Rei Gebuertsdaysfeieren an de Regiounen. Déi lescht Feier hu mer leschte Freideg mam LEADER Miselerland-Moselfranken op der Mu-sel gefeiert.

Ech kennen d'LEADER-Regioun Miselerland-Mosel-franken am beschten. Et ass eng LEADER-Regioun, déi souguer grenziwwerschreidend schafft, dat ze-summe mat där däitscher Regioun Moselfranken. Si brénge ganz vill Acteure beieneen, deenen hiert Zil et ass, eppes Guddes fir hir Regioun ze maachen, wéi zum Beispill d'Valorisatioun vu regionale Produiten, d'Förderung vum Tourismus, den Erhalt vu Kultur-landschaften, de Schutz vun Natur an Ëmwelt, d'Inte-gratioun an d'Inklusioun ze fërderen, fir just e puer Ziler ze nennen, déi sech alleguer ëm d'Entwécklung vun de Regiounen dréien.

Eng ganz Rei innovativ Projekte konnten esou iwwert déi lescht Joren an all de Regiounen ëmgesat ginn. Fir just e puer Projete ze nennen, wëll ech hei op Pro-jete vun LEADER Miselerland-Moselfranken agoen. Sou konnte Projekte wéi déi bekannten Eventer Wine Taste Enjoy an d'Brenner am Miselerland an d'Liewe geruff ginn. Mee och d'Organisatioun LuciliVines, déi Frae ronderëm de Wäi gruppéiert, konnt gegrënnt ginn, gradesou wéi de Projet RentaBike, dee sech fest an der Regioun etabléiert huet.

De Gesetzesprojet gesäit awer nach eng grouss Ver-ännerung vir, déi fir vill Diskussiounen gesuergt huet an déi näischt mat der Ëmsetzung vun der PAC ze dinn huet. Ech schwätzen hei vun där neier Geneemegungs-prozedur, fir de Véibestand ze vergréisseren. D'Zil vun dëser Mesür ass et, fir d'Ammoniakemissiounen ze re-duzéieren.

Effektiv muss Lëtzebuerg am Kader vun der NEC-Di-rektiv seng Ammoniakemissiounen bis 2030 ëm 22 % reduzéiere par rapport zum Referenzjoer 2005. Dëst Joer louch mer allerdéngs 6 % iwwert deem Niveau. Well d'Landwirtschaft, a méi prezis d'Veizuucht fir ronn 95 % vun dësen Emissiounen verantwortlech sinn, kann dëst Zil just iwwer Verännerungen an deem Secteur er-reicht ginn.

Här President, ier ech méi an den Detail vun dëser Problematik ginn, wéilt ech e puer Wuert soen zu där Aart a Weis, wéi mer an der Chamberskommissioun geschafft hunn. Den 22. September d'lescht Joer krute mer de Projet de loi a senger éischter Fassung virge-stallt. An enger ganzer Rei vu Reuniounen, déi bis Enn des Joers stattfont hunn, huet d'Kommissioun dee Ge-setzesprojet Artikel fir Artikel analyséiert. Well et e ganz komplexen an techneschen Dossier ass, gouf et ganz vill Froen zu deenen eenzelnen Dispositiounen, déi den Här Minister respektiv seng Beamten eis beäntwert hunn.

Et gouf an deem Kader awer och direkt ganz kritesch Diskussiounen zu eenzelne Punkten, woubäi och d'Ar-gumenter vun der Landwirtschaftskammer an anere Beruffsverbänn mat agefloss sinn.

Déi Debatte si jo zum Deel och an der Öffentlechkeet gefouert ginn, well d'Bauere sech an engem éischte Moment net gehéiert gefillt hunn an dergéint protes-téiert hunn.

De Projet de loi gouf iwwert d'Amendementer op deene kritesche Punkte substanzziell iwwerschaaft, sou-dass dës Froen an der Kommissioun och bei der Analys vun den Amendementer erëm diskutéiert goufen.

Ech géif dofir a mengem mëndleche Rapport net am Detail op déi eenzel Avisen agoen, déi sech zum Deel thematesch iwwerschneiden, mee just d'Diskussioun an der Kommissioun zu deene Punkte resüméieren, woubäi an der Kommissioun d'Kriticken, déi an deene verschiddenen Avisen zur Sprooch bruecht gi sinn, agefloss sinn.

D'Kommissioun hat awer och den 12. Januar dëst Joer d'Vertrieder vun der Landwirtschaftskammer inviti-ert, déi domat d'Geleeënheet haten, hir Iwwerlee-ungen a Kriticken zu deem initiale Projet de loi virze-bréngen.

De Staatsrot hat a sengem éischten Avis ganz vill Op-position-formellen ausgeschwat. D'Ursach dofir war awer oft déi selwecht. Esou huet hien op enger Rei vu Punkte verlaangt, dass d'Bestëmmungen, déi sollten iwwer Règlement grand-ducal definéiert ginn, an d'Ge-setz ageschriwwen géife ginn. Et gouf och a villen Dis-positione „Kann“-Bestëmmungen, déi dem Minister eng Marge d'appréciation ginn hätten, déi de Staatsrot esou net akzeptéiert huet. Donieft waren AGREMente virgesinn, ouni dass Krittären, déi ee muss erfüllen, fir den AGREMENT ze kréien, am Gesetz festgeluecht waren. Op ville Punkten huet hie weider Prezisiounen gefrot.

Onkloer war fir de Staatsrot och, ob déi nei Geneeme-gungsprozedur fir d'Vegréissere vum Véibestand zilféierend a verhältnisméisseg ass. Déi selwecht Froen hu sech och d'Memberen an der Kommissioun gestallt, soudass de 27. Oktober 2022 eng Reunioun speziell zu deem Sujet organiséiert gouf. D'Vertrie-der vum Ministère hunn am Detail virgeluecht, wat fir Méiglechkeeten et gëtt, fir op d'Ammoniakemis-siounen anzewierken, a wat fir eng Berechnunge si gemaach hunn, fir eng Trajectoire festzuleeën, déi de Reduktiounsziler Rechnung dréit. Doraus ergëtt sech, dass sech d'Ammoniakemissiounen mat Hëllef vun enger systematescher Notzung vun deene beschte verfügbaren Technologien zwar reduzéiere loos-sen, mee dass dat bei Wäitem net duergeet. Wann

d'Reduktiounsziler sollen erreecht ginn, féiert kee Wee laanscht eng Reduktioun vum Véibestand. Et gëtt am Kader vum Agrargesetz Mesüeren, déi verbonne si mat enger reduzéierter Besatzdicht. Et ass novollzéierbar, dass ee parallel dozou wëll verhënnere, dass Betriber d'Zuel vum Véi, dat se halen, eropsetzen.

D'Membere vun der Kommissioun hunn et awer net richtig fonnt, dass opgrond vun engem Zil, dat national muss erreecht ginn, den individuelle Betrib a senger Entwécklung géif begrenzt ginn, onofhängeg dovunner, wéi seng eegen Haffbilanz ausgesäit.

Et war d'Meenung, dass Betriber, déi besonnesch effizient a ressourcëschonend schaffen, sollten eng Méiglechkeet behalen, fir sech ze vergréisseren. Opgrond vun Echangë mat de Beruffsorganisatiounen huet de Minister eng Kompromëssléisung proposéiert, déi vun den Acteuren um Terrain an och vun de Membere vun der Kommissioun akzeptéiert gouf.

D'Gréisst vum Betrib gëtt an deem Fall un der Zuel un theoreeteschen Aarbechtskräfte gemooss, déi sougenannten UTA. Dat ass eng theoreetesch Berechnung, déi et scho gëtt an déi ganz direkt op der Zuel an der Aart vun Déiere berout, déi et an engem Betrib gëtt. Esou kann an Zukunft e Betrib mat manner wéi zwou UTAs ouni Geneemegung zousätzlech Véi halen, soulaang en dës Wäert net iwwerschreit. Fir Betriber iwwer fënnef UTAs gëtt et keng Geneemegung méi, fir de Véibestand ze vergréisseren. Betriber, déi do dertëscht leien, müssen eng Geneemegung ufroen. Nëmme wa si am Kader vun engem Monitoring iwwer dräi Joer noweisen, dass si eng Rei vu Parametere kënnen erfëllen, kréie se erlaabt, hire Véibestand ze vergréisseren.

Opgrond vun den Erklärungen, déi de Ministère geliiwert huet, goufen dës Bestëmmungen och vum Staatsrot ugeholl.

En anere Sujet, dee fir vill Diskussiounen gesuergt huet, ass déi nei Definitioun vun aktive Bauer. De Beruffsstand hat gefuerdert, dass d'Pensionären dovun ausgeschloss géife ginn, wat initial net esou virgesi war. D'Suerg war déi, dass d'Bauern nach just weinst de Primmen eng minimal Aktivitéit op hire Fläche géifen oprechterhalen, amplaz dass se fir d'landwirtschaftlech Aktivitéit genotzt géife ginn.

Ee vun de grouse Problemer, besonnesch fir jonk Baueren, ass et jo, fir un Terrainen ze kommen. D'Kommissioun huet déi Suerg verstanen an de Ministère huet d'Definicion entspriechend ugepasst. Gläichzäitig sinn d'Iwwergangsbestëmmunge mat erakomm fir ze verhënnere, dass Baueren, déi elo an der Pensioun sinn oder se grad ugefrot hunn, vun engem Moment op deen anere vun enger Rei vun Hëlfelefen ausgeschloss ginn.

Ganz änlech war et bei de Konditiounen ronderëm d'Formatioun. D'Kommissioun war hei der selwechter Meenung wéi d'Landwirtschaftskummer, dass déi landwirtschaftlech Beruffer net kënnen vu Leit ausgeübt ginn, déi guer keng relevant Formatioun hunn. Entspreichend Konditiounen sinn am Kader vun den Amendementen an d'Definicion vun aktive Bauer erakomm.

Wichtig war et der Kommissioun och, dass Ureizer sollte geschaf gi fir jonk Baueren, fir méi en héijen Ausbildungsniveau unzestriewen. D'Installatiounsprimm ass an deem Sënn gestaffelt ginn. Eng substanzuell Majoratioun vun der Primm an Héicht vun 30.000 Euro gëtt et elo fir Jonker, déi e Stage vu sechs Méint op engem Haff am Ausland maachen.

Et goufen och Demandë vu Beruffsverbänn, deenen net Rechnung gedroe gouf, sou hat d'Chambre de

Commerce an hiren Avisen drop opmierksam gemaach, dass et eng kleng Zuel vu Wäinhändler gëtt, déi an hire Gesellschaft keen Indépendant agricole hunn an domat eng Konditioun aus der Definitioun vun aktive Bauer net erfëllen.

De Ministère huet dat iwwerpréift an de Kommissionsmembere verséichert, dass et Méiglechkeete géif ginn, dee konkrete Problem ze léisen, ouni d'Gesetz an deem Sënn ofzeänneren.

D'Produzente vu Gromperen hate gefrot, fir méi Ënnerstëtzung ze kréien a mat de Geméisbauere gläichgesat ze ginn. Den Här Minister hat eis erkläert, dass dat net konform zu den EU-Bestëmmungen wier. Fir dësem Secteur entgéintzekommen, gouf awer eng Majoratioun bei den Investitiounsbäihëlfe bäigesat.

Méi Ënnerstëtzung fir hire Secteur hat och d'Veereenigung fir Biolandwirtschaft gefrot. Bei den Diskussiounen, déi an der Kommissioun dozou gefouert goufen, huet den Här Minister erkläert, dass Lëtzebuerg fir de Biolandbau de Maximum un Hëlfelefen agesat huet, déi d'EU-Reglementatioun zouléisst.

D'Kommissioun huet sech insgesamt 19-mol zesummesat, fir iwwert dat neit Agrargesetz ze schwätzen. Et sinn nach eng ganz Rei Sujeten dobäi diskutéiert ginn, déi ech elo net erwänt hunn. Aus Zäitgrënn kann ech leider hei net op all eenzelne Punkt agoen.

Här President, ech wëll zum Schluss nach emol ënnersträichen, dass et eis bewosst ass, dass eis Baueeren a Wënzer viru groussen Erausforderungen stinn. Mir wëlle se mat dësem Gesetz, wat mir haut hei stëmmen, begleeden an ënnerstëtzen. Duerfir ass et wichtig, dass d'Regierung de reegelméisseg Austausch mam Secteur assuréiert, de Secteur bei der Ëmsetzung vum Plan national stratégique begleet an och nodeems d'Mesüre vum Agrargesetz a Kraaft sinn, eng Evaluatioun gemaach gëtt.

Verschidden Dispositiounen aus dem Gesetz trieden eréischt no e puer Joer a Kraaft. Deemno wëlle mir d'Regierung opfuerderen, 2026 eng Evaluatioun vum Gesetz ze maachen. An ech géif an deem Sënn och gären eng Motioun am Numm vun der Majoritéit hei deposéieren.

Motion 1

La Chambre des Députés,

– *rappelant que la loi concernant le soutien au développement durable des zones rurales (« loi agricole ») vise notamment la mise en œuvre du cadre financier de la politique agricole commune pour la période de 2023 à 2027 ;*

– *rappelant la nécessité selon le règlement d'exécution (UE) 2022/1475 de prévoir une évaluation du plan stratégique national relevant de la politique agricole commune ;*

– *rappelant que la loi vise notamment à soutenir la résilience du secteur agricole, la viabilité économique de la production agricole, l'atténuation du et l'adaptation au changement climatique, la gestion efficace des ressources naturelles, la compétitivité de l'agriculture et la position des agriculteurs dans la chaîne de valeur ainsi que le respect des règles dans le domaine du travail,*

invite le Gouvernement à

– *assurer un suivi régulier de la mise en œuvre du plan stratégique et de la loi agricole et de procéder en 2026 à une évaluation de l'application de la loi, en prenant en compte les recommandations émises par la Commission européenne dans le cadre de son rapport de 2025 d'évaluation du fonctionnement du nouveau modèle de mise en œuvre par les États membres.*

(s.) Tess Burton, Gilles Baum, François Benoy, Yves Cruchten, Chantal Gary, Gusty Graas.

M. Fernand Etgen, Président | Merci!

Mme Tess Burton (LSAP), rapportrice | An domadder wär ech fäerdeg mat mengem Rapport an ech wëll och heimadder nach den Accord vun der LSAP-Fraktioun ginn. An domadder soen ech Iech Merci fir d'Nolauscheren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Burton.

An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorable Madamm Martine Hansen. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Martine Hansen (CSV) | Merci, Här President. Eis Landwirtschaft, an dozou gehéiert och de Gaardebau a Wäibau, d'Madamm Burton huet et gesot, ass fir eis Land extreem wichtig. D'Liewensmëttelproduktioun, d'Produktioun vu gesonde Liewensmëttel, dat ass der Landwirtschaft hir Haaptaufgab, déi muss fir eis am Vierdergrond stoen.

Mir müssen an Europa, awer och hei zu Lëtzebuerg, d'Liewensmëttelsouveränitéit och erëm eng Kéier als Haaptzil gesinn. A mir dierfen hei net zousätzlech och nach an deem Beräich ofhängeg ginn. An op Lëtzebuerg erofgebrach, heescht dat, datt d'Agrargesetz duerfir déi néideg Moyene muss zur Verfügung stellen, fir datt mer dat Zil och kënnen erreechen. Mir brauchen nämlech eng nohalteg Landwirtschaft och hei zu Lëtzebuerg mat den dräi Säilen am Gläichgewicht, der sozialer, der ökologescher an der ökonomescher.

Ob dat elo mat dësem Agrargesetz, wat haut hei zur Ofstëmmung kënn, gëllt, dat ass ze bezweifelen. Et ass definitiv kee grouse Worf. Et ass e Kompromëss, deen ënner Zäitdruck entstanen ass, e Kompromëss, deen awer just doduerch entstanen ass, well déi geballte Kraaft vun de Bauervertrieedungen zesumme sech gewiert huet géint dem Här Minister seng Virschléi, déi hien iwwert de Summer ausgeheckt hat.

Wéi gesot, e Kompromëss, mee kee gudder Kompromëss. An en Zäitdruck war just do, well de Minister wollt iwwert de Summer Neel mat Käpp maachen, ouni iergendeng Concertatioun mam Secteur. An d'Landwirtschaft ass nach net esou schwaach, datt se sech net ka wieren. A si huet sech gewiert – ech mengen, Dir hutt dat alleguer dobause gesinn – mam grénge Kräiz a mam rouden Stiwwel.

Wat hat de Minister wëllen? Ma hie wollt einfach ouni iergendeng wëssenschaftlech Krittären enger Partie vu Betriber e Corselet undi respektiv Fesselen uleeën, fir eeben d'Reduktiounsziler virun allem am Beräich vum Ammoniak ze erreechen. An déi Ziler, déi sinn extreem ambitiéis fir e klengt Land wéi Lëtzebuerg, wou eis Landesfläch oder eis landwirtschaftlech Notzfläch zu 50 % aus Gréngland besteet. Mir hunn nämlech hei zu Lëtzebuerg ronn 120.000 Hektar landwirtschaftlech Notzfläch. Dovunner si 50 % – 60.000 Hektar – Gréngland. An dës Gréngland muss a soll och als Gréngland erhalen ginn aus Klimaschutzgrënn, aus Waasserschutzgrënn, aus Erosionsschutzgrënn, an et kann nëmmen iwwert d'Déiereproduktioun – Mëllechvéi, Randbéischen, Schaf, Geessen – genotzt ginn, wa mer déi Fläch och gäre fir d'Liewensmëttelproduktioun wëlle weiderhin notzen.

A genau duerfir wäert hei zu Lëtzebuerg d'Déiereproduktioun och nach ëmmer een Haaptpilier vun der Landwirtschaft bleiwen a genau duerfir wär et wichtig gewiescht, am Virfeld vun der Zilfestleeung sech och do mam Secteur ze concertéieren an ze kucken, ob d'Ziler iwwerhaupt erreechbar wäeren.

Dir kënnt Iech vläicht drun erënneren, wéi mer hei iwwert de Klimaplang geschwat hunn, dunn hat ech eng Glaskugel matbruecht, well ech hunn dee Moment gesot: Mir hunn zwar hei extrem vill Ziler dran, mee et ass keen eenzege siichtbaren, gräifbaren, gangbare Wee ze erkennen, fir dës Ziler ze errechen.

Dir Dammen an Dir Hären, a virun allem schéngt et elo dem Här Minister iwwert de Summer agefall ze sinn, datt misst un dësem Erreeche vun den Ziler geschafft ginn, well et ass déi Jore virdu verschlof ginn, déi néideg Weichen ze stellen.

2019 hate mer hei eng Partie Virschléi gemaach. Déi sinn net ugeholl ginn. Dunn ass d'Upassung vum Agrargesetz 2021 komm. Do ass awer weider geschlof ginn. Ech zitieren aus menger Ried zu dëser Upassung. Deemools hunn ech gesot: „Haut wäerte mer hei e Gesetz vun de verpasste Chancë stëmmen. Mat dësen Upassungen, déi haut gestëmmt ginn, ass d'Chance verpasst ginn, fir d'Schinne konsequent an déi richteg Richtung ze leeën.“ An ech hunn och nach gesot: „Dir maacht e kruziale Feeler, wann Der elo nëmmen hallefhäerzeg upasst.“ De Minister sot nämlech deemools: „Et ginn elo just eenzel Upassunge gemaach. Mir waarde bis 2023.“ Ech hunn du gesot: „Dir kënnt net op där enger Säit vun Urgence schwätzen an op där anerer Säit net handelen!“ Enn vum Zitat.

Dir hutt Iech also als Regierung extrem ambitiéis Ziler gesat, mee verpasst, matzäit ze agéieren. An dat ass Är Verantwortung. Et ass net de Baueren hir Schuld. An ech fäerten, wéi gesot, och nach ganz, datt mat dësem Agrargesetz, esou wéi et elo formuléiert ass, déi Ziler och net wäerten errecht ginn, virun allem well net proaktiv genuch mat positiven Ureizer an déi richteg Richtung gelenkt gëtt.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eng nohalteg Landwirtschaft behalen, dat geet och nëmmen, wa mer d'landwirtschaftlech Betriber nohalteg ofschëchen, an dozou gehéiert och d'Betribsnofolleg. An déi gesäit net roseg aus.

Ech hat eng Question parlementaire gestallt am Oktober 2022. Do huet den Här Minister mer geäntwert, datt u sech e bësse méi wéi 30 % vun de Betribsleeder scho méi wéi 60 Joer hunn an datt vun deenen iwwer 50 Joer just bei 30 % d'Nofolleg geséichert ass. An dat ass dramatesch fir de Secteur. A fir deem entgéintzewirken, misst d'Agrargesetz kloer Zeeche setzen, fir d'Bedeitung an d'Wäertschätzung vun enger nohaltger, produktiver Landwirtschaft, fir d'Bedeitung vun der Liewensmëttelproduktioun, fir d'Opweise vu mëttel- a laangfristige Perspektiven, fir eng – an dat ass weesentlech – der Aarbecht entsprecherender Entlohnung. Well leider geet hei och d'Schéier tëschent dem Referenzloun – dat ass dat, wat ee verdéngt mat enger entsprecherender Ausbildung – an deem, wat een an der Landwirtschaft verdéngt, ëmmer méi wäit ausereen, a leider net zugonschte vun der Landwirtschaft.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Madamm Rapportrice huet den Inhalt vum Gesetz beschriwwen – villmools merci –, ech ginn also net méi dorober an. Ech wäert mech op véier Punkte beschränken. A meng Kolleejin, d'Octavie Modert, wäert duerno nach spezifesch op de Wäibau agoen.

Deen éischte Punkt: den aktive Bauer. Och elo hei soen ech direkt: Am Wäibau ass dat nach méi e spezifesch Problem, dee wäert d'Octavie Modert nach behandelen. Hei allgemeng: Et gëtt keen Ennerscheed méi gemaach tëschent Haapt- an Niewenerwerbsbetrib. Dat fanne mer nach ëmmer schued. Och Personnes morales kënnen vun de Bähillefe profitieren. D'Dëppen huet awer nëmmen eng bestëmmte Gréisst a mir mussen oppassen, datt déi Personne-morallen net zu engem zousätzleche Konkurrent vun de Bauere

ginn. Et riskéiert awer ze geschéien, well dës Vereenegungen – nennen ech et emol, well et kënnen och Vereenegunge sinn –, déi kënnen och nach iwwer aner Méiglechkeeten ënnerstëtzt ginn, wat d'Baueren net kënnen maachen.

Virun allem awer fanne mer, datt d'Definitioun vum aktive Bauer misst gekoppelt sinn un en Noweis vu landwirtschaftleche Fachkenntnisser. An dat gesäit dëst Gesetz net vir. Et geet nämlech duer, wann een iergendeen DAP huet – Coiffeur, Bäcker, Metzler, Esthéticienne, ech weess net wat – a wann een zwee Joer op engem landwirtschaftleche Betrib ugemellt war. Dat kënnen awer och véiermol en halleft Joer sinn oder aachtmol e Véierelsjoer oder wat och ëmmer.

Dann huet ee laut Agrargesetz d'Bedingungen erfëllt, fir alleguer d'Bähillefen ze kréien, och d'Éischtinstalléierungsprimm. Dat ass an eisen Aen am krasse Géigesaz zu den Ufuerderungen, déi un d'Landwirtschaft gestallt ginn. Bauer ass e schwiege Beruff, och an der Gestiou. D'Rahmenbedingungen ännere jo andauernd. D'Madamm Burton huet dat och gesot, d'Agrargesetz ännert jo andauernd. Bauer ass e Beruff mat grousser Verantwortung fir d'Liewensmëttelproduktioun, fir den Déiereschutz an awer och am Beräich vun der Ëmwelt. An déi ginn nach ëmmer méi grouss, déi Verantwortungen. De Bauer muss eppes iwwert de Stéckstoffkreeslaf kennen. Hie muss eppes iwwert de Kuelestoffkreeslaf kennen, och fir seng Nährstoffbilanz am Betrib ze verbesseren an den negativen Afloss op d'Ëmwelt ze reduzéieren. An all dat kann een net, wann een zwee Joer laang op engem Betrib ugemellt war a genau dat mécht, wat de Patron een ustellt.

Wann ech bei engem Metzler ugestallt wier zwee Joer an ech géif genau dat maachen, wat hie mer géif soen, da wéisst ech herno net ..., da kéint ech net herno Metzler sinn. Dat selwecht beim Coiffeur, wann ech do géif zwee Joer laang d'Hoer zesummekieren an d'Keess maachen a Shampoing verkafen, da kéint ech net herno e Coiffeurbetrib leeden.

Awer beim Bauer soe mer: „Dat geet duer!“ Fréier ass heiansdo gesot ginn: „Deen do spillt Bauer.“ Mee déi Zäite vum Bauerspillen, déi sinn definitiv eriwuer. D'Definitioun vum aktive Bauer misst u Fachkenntnisser gekoppelt sinn. Een, deen dëst net kann iwwer en Diplom nowiesen, deen huet no dräi Joer Praxiserfarung d'Méiglechkeet, iwwert d'Gesetz, iwwert d'VAE, d'Validation des acquis de l'expérience, esou en Diplom nozekeréien. Dat huet een an all Beruff. Déi Méiglechkeet besteet och beim Bauer. Firwat gëtt dat net genotzt hei?

Deen zweete Punkt sinn d'Klimaziler an – ech nennen et elo mol esou – d'Betribswuesstumsbrems, déi berümt Artikelen 6 a 7. D'nei Versioun ass besser wéi dat, wat virgeschloe war. An d'Verbesserung hu mer erëm eemol nëmmen dem gemeinsamen Asaz vun de Baueeren ze verdanken.

Mir hate vun Ufank un den Här Minister gefrot, fir no wëssenschaftleche Krittären de Wuesstum ze begleet. Dat huet dunn am Ufank ze vill komplizéiert geschéngt. Ech soen et nach eng Kéier: schued! Well 2019 hate mer schon an enger Motioun dee Betribsmonitoring an e Klimacheck fir d'Betriber gefrot. Mee natierlech erëm eng Kéier: D'Majoritéit huet et ofgeleent a se hunn et verschlof.

Ech wëll just nach eng Kéier kuerz am Resümee soen, wat drasteet. Wann een e Betrib huet an der Déiereproduktioun, deen tëschent zwou a fënnf theoreeteschen Aarbechtskräften – déi gi berechent – huet an der Déiereproduktioun, da kann ee säi Betrib an deem Beräich just vergrësseren, wann ee verschidden Normen, déi elo an deenen Artikelen 6 a 7 stinn, u sech berücksichtegt. Dat heescht, d'Ewäissautarkie,

do verschidden Normen net ënnerschreit, dat heescht, net ze vill Eewäiss zoukafen am Fuddermëttel, an op där anerer Säit e Stéckstoffsaldo net iwwerschreit, dat heescht, allgemeng net vill méi Stéckstoff zoukafen, wéi dat, wat aus dem Betrib erausgeet. Well de Stéckstoff ass jo am Ammoniak, am NH_3 dran. Esou e Betrib, dee méi wéi fënnf theoreeteschen Aarbechtskräften huet, deen där an deem Beräich guer net méi wuesen.

An ee Betrib, dee manner wéi zwee theoreeteschen Aarbechtskräften huet, dee kann am Prinzip maachen, wat e wëll, dee muss keng Grenzwäerter kucken.

Stellt Iech just eemol vir, an engem anere Secteur géif dat gemaach ginn. Den Transportsecteur zum Beispill, do hu mer och Emissiounswäerter ze errechen. Stellt Iech emol einfach vir, de Minister géif do soen: „Nee, de Busentrepreneur mat méi wéi“ – ech weess net wat – „50 Bussen, deen där net méi wuessen, egal wat e mécht, och wann e mat Elektrobusse fiert. Een, deen tëschent 20 a 50 Bussen huet, deen där just nach wuessen, wann e verschidde Konditiounen erfëllt. An deen, deen ënner 20 ass, dee ka maachen, wat e wëll.“ Ech mengen, dat géif a kengem Secteur iergendeen akzeptéieren.

Eis Remarken zu dësem Artikel: En ass besser, wéi e war, dank de Baueren. Zweetens: Mir bezweifelen, datt heimadder d'Ziler errecht ginn, well d'Betribsgreiss seet näischt aus, ob e Betrib ëmweltméisseg gutt oder net gutt ass. An et musse guer net vill Betriber dee Monitoring maachen, well et wäerte just déi Betriber dee maachen, déi eeben tëschent zwou a fënnf theoreeteschen Aarbechtskräften hunn an déi sech wëlle vergrësseren.

Mir fuerderen, fir méi zilorientéiert virzegoen, u sech e gratis Monitoring fir all d'Betriber, gekoppelt un eng betribsspezifesch Berodung an der Fidderung, an der Technik, am Stallbau, an der Düngung, awer och vläicht an der Betribsemstellung. Mir brauchen eng ganzheetlech Berodung.

Eng proaktiv Reklamm heifir, well mir mussen et fäerdegrénge, datt d'Bauere fräiwëllig esou vill wéi méiglech hei matmaachen. An de Monitoring soll duerfir och tatsächlech eng Hëllef sinn an net als eng fierchterlech Kontroll empfonnt ginn. D'leschte Kéier ware mer bei engem Bauer, dee sot: „Wann déi Leit heihinner kommen, da mengt ee scho bal, et wier ee mat engem Fouss am Prisong.“ Wann dat esou ass, da maachen d'Baueren net fräiwëllig mat. Also: Et muss eng Hëllef sinn.

Den Här Minister sot eis an der Kommissioun, et wär net méiglech, de Monitoring fir all Betriber ze maachen. Mee da soe mir hei: Da wäert et och net méiglech sinn, déi Ziler, déi gesat gi sinn, ze errechen. An dann ass dat erëm eng Kéier awer der Regierung hir Verantwortung.

A mir soen och: All Betrib, deen ëmweltméisseg an der Rei ass, dee mat Hëllef vum Monitoring kann nowiesen, datt en déi am Gesetz virgeschriwwen Bedingungen erfëllt, dee soll sech och kënnen weiterentwickelen. Mir hu Fusiounsbetriber, déi si viru Joren an d'Fusioun gedriwwen ginn, elo misste se sech am Prinzip erëm eng Kéier splécken. Dat kann net sinn! D'Gréiss seet näischt aus, ob e Betrib ëmweltméisseg gutt oder schlecht schafft.

Dann deen drëtten Punkt: allgemeng d'Investitiounen an de Klima-, Ëmweltschutz an och an d'Déierewuel. Ech hunn et scho méi wéi eemol gesot: D'Politick muss mat positiven Ureizer dës Investitiounen förderen. An duerfir wär et wierklech wichteg gewiescht, wann dee gesamte vun der EU virgesinne Spillraum ausgenotzt gi wier, fir u sech dës Investitiounen ze

förderen, sief dat iwwert de Plaffong oder och d'Bäihëllefäts, separat Plaffongen an esou weider.

Dozou gehéiert och d'Digitaliséierung, well Precision Farming ass e wichtegt Hëllefsmëttel am Beräich vum Ëmweltschutz. Et muss dann och derfir gesuergt ginn, dass fir d'Agrarëmweltmoosname wierklech genuch Suen zur Verfügung stinn – net dass mer déck Reklamm maachen an herno gesot gëtt: „D'Dëppen ass eidel“ –, fir dass wierklech all Bauer, dee wëll matmaachen, ka matmaachen.

An da mussen déi Programmer och esou definéiert ginn, dass esou vill wéi méiglech Bauere wierklech matmaachen. Esou ass et zum Beispill kontraproduktiv, dass bei der Primm fir d'Reduzéierung vum Véibestand – d'Madamm Burton war drop agangen – nëmmen d'Fläch am Inland gekuckt gëtt. Wann e Betrib zum Beispill 50 % vu senger Fudderfläch déi aner Säit vun der Grenz huet, huele mer emol un, en hätt 50 Hektar hei, en hätt 50 Hektar an der Belsch – där Betriber gëtt et vill – an en hätt 110 Groussvéieeneheten. Dat ass och erëm esou Eenheet, theoreetesch Berechnung vu Béischten, 110. Da kommen ech op eng Besatzdichte – 110 gedeelt duerch 100 – vun 1,1 Groussvéieeneheete pro Hektar Fudderfläch.

Sou, dës Primm kritt een, wann een – éischt Konditioun – ënner 1,8 Groussvéieeneheet pro Hektar Fudderfläch läit. Awer, ech hunn net grad alles gesot, hei gëtt just d'Fudderfläch am Inland gekuckt. Dat heescht, dës Betrib am Beispill läit bei 2,2. Och wann dee Béischte géif reduzéieren, kréich e keng Primm. Dee reduzéiert also keng Béischten.

Wa mer awer gären hätten, dass e soll Béischte reduzéieren, firwat passt Der dat net praxisno un an Dir berechent och d'Fudderfläch am Ausland mat? Well mir hu vill Betriber, déi un der Grenz leien, déi vläicht géifen hëllef, eist Zil ze erreechen.

Och beim Déierewuel soll mat positiven Ureizer an net mat kontraproduktive Virschreffe geschafft ginn. An hei bezéien ech mech op deen Artikel 21, deen elo virschreift, dass all subventiounéiert Stall de Bionorme muss entsprechen. Laut den Informatiounen, déi mer kritt hunn, ass dat bei de Randbéischte kee Problem, beim Gefligel och net. Den Aly huet e puermol nogehaakt: beim Gefligel och net. Mee eng konventionell Schwéngsproduktioun, esou krut ech erkläert, déi kann ënnert dësen Normen net rentabel schaffen. Ech krut gesot: „Déi ass da fort.“

Mee wat bedeit dat? Ech war och an d'Schluechthaus an ech hu mech do informéiert. An d'Schluechthaus sot: „Ma mir hunn elo schonn 30 % ze mann Schwäin, fir kënne rentabel ze schaffen.“

Wann ech déi konventionell Schwéngsproduktioun och nach forthuelen ... Et ass sécher, dass mer déi Schwäin, déi do fort géife falen, net kënnen duerch Bioschwäin ersetzen. A mat dëser Entscheidung wäert also d'Schwéngsproduktioun zu Lëtzebuerg riskéieren, weider ofzehuelen. Mir hale fest: Dat ass eng politesch gewollten Decisioun. An dës Decisioun riskéiert, och nach Konsequenzen op eist eenzegt Schluechthaus ze hunn.

Fir eis wär et, wéi gesot, wichteg a sënnvoll gewiescht, d'Déierewuel mat zousätzleche Bäihëllefene ze ënnerstëtzen, amplaz dann hei wierklech mam Biobriecheise virzegoen. Ech hu léiwer, d'Leit ginn iwwerzeegt.

An dann hunn ech et wierklech net gär, wann ech eng gekréckelt kréien; an ech soe wierklech: Hei krute mer eng gekréckelt! Ech hat gefrot: Firwat kënn dat op eemol mat deene Bionormen? Do krute mer an der Kommissioun gesot: „Ma well dat an engem EU-Reglement steet respektiv dass soll iwwert en

EU-Reglement kommen.“ Du hunn ech den Text gefrot. Den Text krute mer awer ni, an da kann ee sech scho bal soen: ein Schelm, wer Böses denkt! An dann hunn ech eng Question parlementaire gemaach, well ech dass jo net gären hunn, wann ech eppes net kréien, an du krute mer gesot, et kéim eng nei Fassung vun der europäescher Industrieemissionsrichtlinn fir grouss Déierenhaltungsbetriber. Et ass also net, dass déi Bio-richtlinn muss fir d'Stallbaute kommen, dass dat vun der EU-Virschreift kënnt. An ech hu léiwer, wann een esou eppes seet, dass een einfach seet: „Ma dass eis politesch Decisioun, dass mer dat maachen“, an net alles einfach op d'EU dréckt an hofft, dass mir et net géifen nokucken!

De véierte Punkt: d'Diversifizéierung vun der Landwirtschaft. Mir begreissen hei déi zousätzlech Bäihëllefene am Uebst- an am Geméisbau – dass ass extreem wichteg, mir mussen do virkommen! –, och d'Bäihëllefene fir d'Mikroentreprisen a fir d'Biolandwirtschaft.

Da soen ech, och wann d'Déiereproduktioun jo nach en Hauptstandbee bleift, sou muss mer hei kucken, dass mer Alternative förderen an dass mer Alternativen opweisen, dass mer déi och rentabel maachen. Dass ass awer bei villen Déiereproduktiounen erëm eng kéier wichteg, dass mer déi komplett Wäertschöpfungsketten hunn, duerfir bräichte mer Schluechthaiser, zum Beispill bei der Gefligelmaascht. A mir fannen et schued, dass do och net dat, wat vun der EU virgesi war, fir do kënnen ze ënnerstëtzen ..., dass de Maximum do net erausgeholl gi wär. Well dass wär nach eng Alternativ, déi vill Baueren hätten. Och do krute mer gesot, et wär eng politesch Decisioun.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dës Agrargesetz ass e Kompromiss, ech hunn et gesot, eng Schadensbegrenzung, awer e Kompromiss, dee just dank dem gemeinsamen Asaz vun de Baueren zustane komm ass. An dësse gemeinsamen Asaz wëlle mer ënnerstëtzen a mir wëssen natierlech och, dass dat Gesetz endlech muss a Kraaft trieden, fir dass déi noutwendeg Investitiounen kënne getätigt ginn.

Mir wëllen awer der Regierung kee Fräifaartsschäi ginn! Duerfir fuerdere mer d'Regierung an enger Motioun op – ech hunn déi aner Motioun elo nach net gesinn –, dës Agrargesetz an déi entsprechend Reglementer no zwee Joer ze evaluéieren, virun allem a puncto Geneemegungsreegelen, Monitoring, Berodung, aktive Bauer an Ëmweltmoosnamen, a praxisno unzepassen, an dës am Sënn vun der Nothaltegeket mat den dräi Saiten am Gläichgewicht. A wa mer hei eng Eenegung fannen op d'Motioun, da wäerte mer dësse Projet de loi ënnerstëtzen.

Plusieurs voix | Très bien!

Motion 2

La Chambre des Députés,

– *soulignant l'importance du secteur primaire en matière de sécurité et de souveraineté alimentaire ;*

– *considérant l'existence vitale de l'agriculture pour le Luxembourg ;*

– *eu égard aux défis que l'agriculture et la viticulture doivent relever ;*

– *rappelant les changements répétés et la complexité grandissante de la politique agricole commune ;*

– *soulignant les défis environnementaux auxquels les agriculteurs et les viticulteurs doivent faire face dans les années à venir, et où ils veulent à la fois être une partie de la solution ;*

– *soulignant l'importance croissante de la formation, du conseil et du suivi scientifique pour l'évolution durable des entreprises agricoles et viticoles ;*

– *soulignant l'importance de la diversification du secteur agricole,*

invite le Gouvernement

– *à évaluer après deux années d'application la présente loi agraire ainsi que ses règlements grand-ducaux d'exécution, en mettant un accent particulier sur les procédures d'autorisation, le monitoring, le fonctionnement du système de conseil, la définition de l'agriculteur actif et l'effet des mesures environnementales ;*

– *à adapter, si nécessaire, la loi et les règlements grand-ducaux y relatifs en prenant en considération les expériences pratiques des agriculteurs et des viticulteurs.*

(s.) Martine Hansen, Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Octavie Modert.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmoos, Madamm Hansen. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Gusty Graas. Här Graas, Dir hutt d'Wuert.

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. Dass éischt Agrargesetz, dass datéiert vum 23. Abrëll 1965. Entre-temps huet d'Landwirtschaft sech natierlech fundamental geännert. Net nëmme sinn d'Päerd duerch Trakteren ersat ginn, mee och de Véibestand huet ganz aner Dimensiounen ugeholl a sämtlech nofolgend Agrargesetzter hu sech natierlech och zu Recht där Evolutioun ugepasst.

Haut komme mer dann zu der aachter Editioun. Et kann een och soen, haut ass e groussen Dag fir den Agrarsektor, well dass neit Gesetz – endlech, muss ee soen – och gestëmmt gëtt. A mir schwätze jo, wéi gesot, net nëmme vun de Baueren, mee och vun de Wënzer a vun de Gäertner, a si waarden och natierlech scho laang dorobber.

Elo gëtt virun allem och eng legal Basis geschaffen, fir dass se méi Sécherheet hu bei der Planung fir déi nächst Joren. Den Interessi jiddefalls fir dass Agrargesetz hei war ganz grouss. Dass hu mer jo och an der Kommissioun gemierkt, och un der Unzuel vun deene villen Avisen. Dowéinst wëll ech och elo schonn hei Merci soen all deenen Acteuren, déi derzou bäigedroen hunn, a virun allem awer deenen Acteuren, déi ausserhalb vun dem legislative Prozess agéiert hunn. Mir haten, wéi gesot, net manner wéi 19 Sitzungen. An dass Gesetz hei ass voluminös; et huet jo 121 Artikel.

Et grefféiert sech op de PSN, also de Plan stratégique national, an duerfir brauch eeben dass Dokument jo virun allem och den Aval vun der Europäescher Kommission. De PSN ass nun eeben awer eng wichteg Basis, déi virzeecht, wéi och de ländleche Raum sech soll an Zukunft entwéckelen.

D'Landwirtschaft ass, och wann ee se an de Kontext vum PIB setzt, natierlech méi bescheiden, mee et ass awer nach wie vor e ganz interessante Sektor. Ech wollt do op e puer Zuelen hiweisen. Natierlech ass e staarke Réckgang och ze vermierken: 1907 hate mer nach 39.942 Betriber, 1990 3.803, 2021 nach 1.869. Par konter huet awer d'Surface agricole zougeholl. Déi ass am Joer 2000 bei 127.643 Hektar gewiescht an 2021 louch se bei 132.811 Hektar. D'Hallschent dovun ass u sech Weedeland. Mir hu bal 190.000 Ranner. Do gesäit een also schonn, wéi wichteg och d'Mëllechproduktioun hei zu Lëtzebuerg ass. Déi mécht ongeféier 40 % vun der gesamter landwirtschaftlecher Produktioun aus.

De Wäibau wëll ech direkt hei och mat implizéieren, well wa mer iwwer Landwirtschaft schwätzen, soll een net d'Gefill kréien, mir géifen nëmmen iwwert d'Bauere schwätzen. Mir schwätze selbstverständlech och iwwert d'Wënzer. Mir schwätze

selbstverständlich und iwwert de Gaarden- an Uebstbau. Mee am Wäibau ass d'Produktioun réckleefeg: Do hate mer 2000 nach 184.300 Hektoliter an 2021 waren dat der nach 99.700.

1954 hate mer och nach 958 landwirtschaftlech Organisationsounen a Kooperativen. Déi puer Zuele beweisen also schonn, wéi d'Landwirtschaft sech fundamental geännert huet.

Op där anerer Säit muss een awer och ënnersträchen, datt op EU-Niveau bal een Drëttel vun de gesamten Ausgaben an den Agrarsektor ginn. Dowéinst ass dat Gesetz, wéi gesot, natierlech staark dependant vun der PAC, also vun der Politique agricole commune. An déi Subventiounen beweegen sech deementspreechend och an engem EU-Kader.

Ech wëll awer direkt hei ënnersträchen, wa mer, wéi gesot, nach eng Kéier iwwer Landwirtschaft schwätzen, datt mer do alles aneneen abegraifen, wat fir eis als DP ouni Zweifel awer och ganz wichteg ass, besonnesch de Wäibau, dee jo vläicht awer bei den Diskussiounen munchmol ze kuerz kënn. An ech wëll och hei zum Beispill op den Avis vun der Chambre de Commerce hiweisen. Déi hu jo sech Suerge gemaach ëm de Wäibau, dat virun allem am Kontext mat der Definitioun vum Agriculteur actif.

An da sinn ech och scho bei deem éischte Punkt, bei deem weesentleche Punkt, dee jo hei schonn ugeschnidde ginn ass, dat ass eeben d'Definitioun: Wat ass en aktive Bauer? Do hate mer jo eng Rei vu méi laangootmengen Diskussiounen. Ech wëll awer hei ënnersträchen, datt d'Demokratesch Partei awer elo mat deem Kompromëss do ka liewen. Ech mengen, wann een 72 Joer huet, da kann een net méi onbedéngt als aktive Bauer ugesi ginn. A well awer och de Bauer haut net nëmme reng e manuelle Beruff duerstellt, mee en ass och haut en Dirigeant d'entreprise, fanne mer et awer och ugeméiss, datt den Term „aktive Bauer“ awer och un de Besëtzer vu verschiddenen Diplomen gebonnen ass.

Wat een an deem Gesetz hei och muss feststellen – an dat kënne mer awer och nëmme begrëssen –, ass, datt dee gewëssenen ekologesche Fue dem sech duerch dee ganzen Text zitt. Dat mierkt een zum Beispill och un den neie Constructiounen, déi jo mussen nohaltege Krittären entsprechen, déi natierlech awer duerno kënne selbstverständlich fir d'konventionell Landwirtschaft genotzt ginn. Mir mengen, datt dat awer schonn eng richteg Approche ass. Duerfir soll zum Beispill ënner anerem awer och e Maximum u Fotovoltaik op den Diecher do genotzt ginn. Dat selwecht gëllt och fir de Maschinnepark. Do muss een och eng Optimiséierung ustriewen, fir datt am Endeffekt manner Dünger a virun allem och manner Pestizide mussen agesat ginn.

Op jidde Fall: Et ass keng Diskussioun, wa mer vun enger moderner Landwirtschaft schwätzen, an déi wëlle mer jo och hunn, da kann een déi net méi lassgekoppelt gesi vun enger allgemenger Astellung zu enger nohalteger Entwécklung. An de Lien zwëschen Naturschutz a Landwirtschaft ass jiddefalls méi enk wéi jee virdrun. Natierlech muss een awer och do dee richtegen Equilibre fannen.

Déi Astellung spigelt sech u sech jo och an der PAC 2023–2027 erëm, wou zum Beispill 25 % vun den direkten Aïdë fir ekologesche Projete agesat ginn. 40 % vum Budget vun der PAC si fir Klimaschutz virgesinn. Duerfir mengen ech also och, datt een net ka behaupten, datt net och um Niveau vun der Europäescher Unïon geif versicht ginn, ëmmer méi – an zu Recht natierlech – och an d'Nohaltegekeet ze investéieren. Hei zu Lëtzebuerg gi jo da 25 % Direktäidë fir Ekoregimenter an Agroëmweltmesuren accordéiert.

En anere wichtegen Detail ass den Artikel 22 Paragraph 2. Do geet et jo drëms, datt een eng Majoratioun vun 10 % zegutt huet, zum Beispill beim Kaf vun elektresch ugedriwwen Vehikelen oder enger Maschinn, fir d'Onkraut physesch ze bekämpfen.

De Bauere fällt also ouni Zweifel eng wichteg Roll och am Naturschutz zou. Dat geet natierlech och zum Deel op d'Produktionskäschten, och dat muss ee ganz éierlech soen. Also ass et net méi wéi normal, datt de Staat awer och de Bauer ënnerstëtzt, dee gewëllt ass, méi am Sënn vum Ëmweltschutz ze agéieren, quitte datt en doduerch vläicht kann e gewëssene Produktionsausfall hunn. Dat muss jiddefalls vum Staat kloer kompenséiert ginn. Ech weisen hei op d'Artikelen 65 a 66.

D'Landwirtschaft muss natierlech och gewëssen Efforte maachen, wat de Véibestand ubelaangt. Muss e reduzéiert ginn? Muss en net reduzéiert ginn? Dat ass dee Punkt, iwwert dee mer vill diskutéiert hunn, iwwert deen och wäert nach an Zukunft diskutéiert ginn. Ech weisen hei zum Beispill och op den Avis vun der Vereenegung Biolandwirtschaft Lëtzebuerg, déi jo am Fong geholl den héije Véibestand och a Relatioun setze mat der eventueller Verschmutzung vu Gewässer.

An ech wëll dat och ganz daitlech hei soen: D'Demokratesch Partei ass der Meenung, dass mir musse mat de Baueren de Wee goen, fir a méi eng nohaltege Zukunft, well mir wëlle keng hollännesch Zoustänn hei zu Lëtzebuerg hunn!

Da si mer natierlech och, wéi gesot, bei deem kruziale Punkt ukommt, dat ass eeben de Véibestand, ob e kann ausgebaut ginn oder net. Ech mengen, et ass jo just dee Punkt, wou ganz vill diskutéiert ginn ass. Ech weisen hei natierlech och op d'Artikelen 6 a 7. Déi hunn zu ganz villen Onrouen gefouert mat dem Resultat, wat mer kennen. Ënner anerem och ass hei virun der Chamber demonstéiert ginn, manifestéiert ginn. U sech war dat och richteg. Et ass normal, datt de Sektour sech muss zu Wuerter mellen, wann en d'Gefill huet, datt d'Entwécklung net an déi Richtung geet, wéi en dat virgesäit. An dat huet jo och zu engem positive Resultat gefouert, ouni Zweifel.

Ech mengen, et muss een natierlech och hei ënnersträchen, datt mir net déi Méiglechkeeten hu wéi an anere Länner. Mir hunn net déi grouss Territoiren, mir kennen net dee grouss Véibestand hei akzeptéieren, wéi dat vläicht an anere Länner de Fall ass. Duerfir ass et och akzeptabel, datt e Maximum vun Unités de travail elo festgesat gëtt. Dee läit jo da bei fënnef, an duerfir kann awer den Akzent méi op Familljebetriebere gluecht ginn, an dat ass och ouni Zweifel richteg esou, an datt och d'Subventiounen fir Betriber mat enger maximaler Gréisst vu 70 Hektar u sech kennen dee Moment bezuelt ginn.

Déi Berechnung no den Unités de travail klénge zwar a priori elo e bësse komplizéiert, ass awer ganz logesch. Wann ee sech méi am Detail domadder auseruesetzt, da versteet een dat schonn. Och den Artikel 7, ginn ech ganz gären zou, klénge no der éischter Lektür e bësse konfus, baséiert awer trotzdem op enger gewëssener Logik.

Ech weisen an deem Kontext awer och op eng Ëmfro hin, déi elo vum Mouvement écologique kierzlech gemaach ginn ass, an zwar tëschent Juni a September 2022. Ech mengen, dat muss een hei ganz kloer ënnersträchen: Dat ass elo ee Joer praktesch hier, dofir kann ee se net als onbedéngt representativ duerstellen, mee et kount awer eng oder déi aner Konklusioun eraus, op déi et sech awer lount, vläicht hei kuerz anzegoen. Ënner anerem gëtt hei de bürokrateschen Opwand als ze grouss duergestallt. Da gëtt eng besser

Koordinatioun tëschent deenen eenzelne staatleche Verwaltungen verlaangt a schlussendlech och méi eng héich finanziell Ënnerstëtzung fir d'Ëmweltmesuren.

Ech sinn awer bal iwwerzeegt, nodeems datt mer dat Gesetz hei gestëmmt hunn, datt awer vläicht dann d'Meenungen dierften och vläicht änneren. Positiv ass jo awer och zum Beispill op EU-Niveau, datt elo eng Reserv vu 450 Milliounen virgesinn ass. An eppes ass sécher: Datt de Bauer nëmme ka produktiv schaffen an och nëmme motivéiert ass, wann en natierlech och e gewëssene finanzielle Rendement huet, wat eng ganz normal Saach ass.

Vläicht e Wuerter dann och: Wat nei ass, dat ass déi sougenannte „Gläichstellungspolitik“, wat mir a priori natierlech akzeptéieren. Ech wëll awer ganz kloer hei soen, datt d'Demokratesch Partei awer elo net hofft, datt nach op eemol mussen och Quoten am Agrarsektor agefouert ginn!

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, mir diskutéiere jo och reegelméisseg hei iwwer Uebst a Geméis.

Gefällt Iech dat net, wat ech gesot hunn? Neen?

Une voix | Ma Dir sidd immens!

M. Gusty Graas (DP) | A mir diskutéiere jo hei och oft iwwer Uebst a Geméis. A grad dëst Gesetz gëtt jo am Fong och deem Sektour elo méi Méiglechkeeten. Et dierf een net vergiessen: De Selbstversorgungsgrad hei zu Lëtzebuerg läit jo beim Geméis bei 5 % bis 6 %, beim Uebst nach bei vill manner, bei 2 %. Dat ass jo extreem wéineg. Et kann een natierlech net verkennen, datt déi lescht 20 Joer eng Rei Ustrengeunge gemaach goufen. A bis den Horizont 2035 ..., an ech maache mech hei zum Interpret vum Här Jean-Claude Muller, dem President vum Uebstbauveräin, deen an engem Artikel vum „Bauerekalenner“ geschriwwen hat, wéi gesot, datt bis den Horizont 2035 eng Selbstversorgung vu 35 % beim Geméis unzestriewe wier respektiv 25 % beim Uebst. Dat heescht also am Konkreeten, datt mer do nach mussen eng ganz Rei Efforte maachen.

Mir hunn natierlech ee ganz grouss Problem, dat ass och d'Waasser. Well d'Geméis an d'Uebst brauchen natierlech ganz vill Waasser. Do muss een natierlech no Alternative sichen. Do gëtt geschwat vu méi Reewaasser opfänken. Do gëtt och souguer dervu geschwat, fir Ofwaasser aus de Kläranlagen ze benotzen. Jiddefalls schéngt mer dat ee vun den Haaptproblemer ze sinn, firwat datt mer dee Sektour net nach méi no vir dreiwe kënnen.

Dann hu mer natierlech och de Problem vun den Aarbechtskräften, haaptsächlech bei der Recolte. Fréier sinn do Polen a Rumäne rekrutéiert ginn. Dat schéngt elo net méi esou liicht ze sinn, vu datt sech déi allgemeng ekonomesch Situatioun an deene Länner glécklecherweis fir si verbessert huet, soudatt een elo muss op aner Regiounen ausweeche. Zum Beispill de Balkan wier eng Méiglechkeet.

Dann natierlech kënn erëm déi laang Diskussioun iwwert d'Zären. Och do muss versicht ginn, nach méi Efforten ze maachen. Ech mengen, dat géif eis erlaben, awer eng ganz Rei aner Saachen nach unzuplanzen. Ech denken hei u Kornschongen, un Zucchini, Paprika an esou weider. An an enger Zär kéint jo e ganz Joer klimaneutral u sech ugebaut ginn.

Bon, den Här Muller seet, datt 10 bis 20 Gewächshäuser missten hei zu Lëtzebuerg gebaut ginn. Et mengt ee jo awer, mir missten iergendwéi eng Kéier deen Effort fäerdegbréngen. Da gëtt och virun allem iwwer Äppel hei geschwat, wou de Moment nëmme tëschent 20 an 30 Tonne recolteiert ginn. Och dat geet natierlech largement net duer. Dann hu mer

natierlech och de Problem vun den Ubaufflächen, déi net grouss genuch sinn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wéi an alle Beräicher vun der Politik, muss een natierlech ëmmer den Akzent op den Nowues setzen, ganz kloer, an ech mengen, och an dësem Gesetz ass dat kloer erkennbar, dass hei versicht gëtt, och de Jongbaueren eng Zukunft ze bidden, wat mer och ganz kloer begreissen.

Hei geet et natierlech an éischter Linn och ëm d'Formatioun, déi jo och dee Moment e Krittär ass, fir eng gewësse Staffellung vun den Aiden ze errechen, well dat muss een och ganz daitlech hei ënnersträichen: Dat geet net nëmme reng duer mat praktesche Kenntniss. Et muss een doriwwer eraus och nach, wéi gesot, Kenntniss hunn, wéi een e Betrib féiert. An dowéinst ass d'Formatioun an deem Beräich ganz, ganz wichteg.

Bon, elo gëtt jo eng zolidd Ausbildung virausgesat. Elo gëtt geschwat vun engem Diplomtechniker oder souguer Universitär. Ech mengen awer, beim Universitär misst een dat e bëssen agrenzen. Ech hunn dat d'lescht Woch scho gesot oder d'viregt Woch, wéi mer hei iwwer déi nei Verwaltung vun der Ëmwelt, vun der Waasserverwaltung geschwat hunn an och vun der Forst- an Naturverwaltung: Och do ass einfach nëmme gesot ginn, wann een am Besëtzt wier vun engem universitären Diplom, dat géif duergoen. Dat géif jo also am Kloertext heeschen, dass een, deem en Diplom als Theolog huet oder als Museker, dass deem och an de Genoss kann ...

Bon, den Här Minister wénkt zwar elo mam Kapp, mee ech hunn et zumindest esou am Gesetz gelies. Da kann e mech herno jo dann awer op de richtige Wee vläicht féieren, wann déi Interpretatioun sollt aneschtens sinn.

Den Openthalt vu sechs Méint am Ausland, jo, dass u sech eng gutt Saach. Ech mengen, hei sollen och déi jonk kënne d'Erfaung maachen, wéi d'Landwirtschaft am Ausland fonctionéiert. Hoffentlech fanne se ëmmer eng adequat Ausbildungsplaz dann och am Ausland.

Déi Prime d'installation ass natierlech fir d'Jongbauere ganz wichteg, besonnesch well jo net jiddwer Jongbauer kann e Familljebetrieb iwwerhuelen, wa se sech dann an enger Gesellschaft zuesammendinn. Ech gesinn dat elo manner schwieereg, wéi dat d'Virriednerin vun der CSV hei gemaach huet. Dat ass evident, dass se sech och vläicht kéinten an enger Gesellschaft zuesammeschléissen; se brauchen natierlech e gewëssene Plan d'entreprise. Datt do awer de Staat muss och déi néideg Ënnerstëtzung ginn, schéngt eis jiddefalls ganz normal ze sinn.

Dann eriwuer natierlech zur Biolandwirtschaft; dat ass e bëssen esou en Dauerbrenner, iwwert dee mer jo reegelméisseg hei iwwert d'Agrargesetz eraus zur Recht och diskutéieren. Ech verweisen hei natierlech op den Artikel 63. Ech mengen, iwwert d'Avantagë vun der Biolandwirtschaft brauch ee sech net méi weider hei auszedrécken. Vläicht just kuerz gesot, dass jo awer do déi wierklech zu engem aktiven Klimaschutz bäidréit, well et sinn engersäits biologesch kultivéiert Biedem mat CO₂-Senken, anerersäits dréit se awer och derzou bäi, eng Reduktioun vun den Dreifhausgasen unzestriewen.

Allerdéngs muss een eppes hei kloer soen: Ech mengen, mir waren ugetrueden – wann ech elo soe „mir“, d'Majoritéit –, dass solle bis d'Joer 2025 20 % vun der Landwirtschaftsfläche kënnen biologesch genotzt ginn. Kommt, loosse mir dat ganz kloer soen: Dat Zil hu mer wäit verfeelt! Et muss een einfach realistesch sinn. Mir wäerten dat och net déi nächst

fënnf Joer errechen. D'selwecht wéi emol eng Kéier viru Joren hei Leit gesot hunn: „Bis 2050 hu mer eng 100%eg biologesch Landwirtschaft“, och do, loosse mer éierlech sinn, och do wäerte mer kaum ..., dass ech zumindest dat net méi wäert erliwwen, op dëser Plaz op alle Fall emol net ..., mee awer, dass dat och eng utopesch Virstellung ass. Natierlech soll eisen Akzent kloer op Biolandwirtschaft gericht sinn, mee et muss een an där ganzer Diskussioun awer och ëmmer mat de Féiss um Buedem bleiwen.

Mir hunn hei zu Lëtzebuerg eng plus ou moins 100 Biobauern. Et kann een nëmme hoffen, dass déi Zuel nach an d'Luucht geet. Wat e bësselche speziell ass: Mir sinn zum Beispill op där drëtter Plaz an der EU, wat d'Consummatioun vu Bioprodukten ubelaangt. Mee op där anerer Säit muss mer awer feststellen, dass grad déi Produkter hei zu Lëtzebuerg awer e bësse Problemer hunn, fir awer dobaussen um Maart unerkannt ze ginn. An da wëll ech nach eng Kéier op déi ILReS-Ëmfro och zrëckkommen. An déi huet awer de Ministère elo gemaach. Do ware 56 % vun de gefroten Baueren, déi gesinn an der Biolandwirtschaft net onbedéngt d'Zukunft. Ech mengen, och dat ass natierlech en Taux, deem awer muss zum Nodenken ureegen.

Bis 2030 solle mer dann eng Reduktioun vun 22 % vum Ammoniak errechen. Bon, d'Rannerzuucht steet fir 46 % vun den Emissiounen an der Landwirtschaft. An deem Kontext muss een natierlech dann och iwwert d'Problematik vun der Ausbréngung vun der Gülle schwätzen. Natierlech ass och do eng Verbesserung vun der Technik unzestriewen.

Ech wollt dann awer nach op e puer aner interessant Punkten an dem Gesetz agoen, zum Beispill d'Ënnerstëtzung vu Mikroentreprises. Dat erlaabt och eng Direktvermarktung. Ech mengen, eng Direktvermarktung, wou awer mat Sécherheet nach Potenzial besteet.

Dann den Artikel 28, dee gesäit de sougenannte Service de remplacement vir. Jo selbstverständlech, ech mengen, och e Bauer muss awer emol d'Recht hunn, Congé ze maachen. Och e Bauer gëtt emol leider krank. An dowéinst ass dat eng ganz wichteg Dispositioun. Dat selwecht gëllt eeben och, dass en, wéi gesot, Congé ka bis zu 15 Deeg guttgeschriwwen kréien. A 50 % vum Ausfall iwwerhëlt de Staat jo dee Moment och. D'Bezuele bei Assurancen oder Schied bei Naturkatastrophen ass jo u sech näischt Neits, dat war jo schon an deem fréiere Gesetz. Datt dat u sech och vum Staat deementsprechend kann iwwerholl ginn, fanne mer och ganz richtig, well et ass jo praktesch kee Beruff, deem esou ofhängeg ass vun de klimatesche Verhältniss wéi eebe grad de Bauer.

Datt selwecht gëllt och fir Déierekrankheete respektiv bei doudegen Déieren. Ech erënneren nëmme hei un d'Schwéngspesch, wat do Dramaen a Famille kënnen entstoen, wann op eemol muss dee ganze Bestand gekeult ginn, oder un d'BSE-Krankheet, wat dat awer alles vun negativen Konsequenzen matbréngt.

Ech mengen, och zu Recht kënnen d'Wënzer natierlech hei vun enger Rei vun Aidë profitéieren.

Dann, wat jo nei ass, dass ass dee sougenannte Term „Aquaculture“. Do hate mer jo e puermol elo an der Kommissioun driwwer rieds. Ech mengen, den Här Minister war ëmmer e bësse méi zrëckhalend, wann et drëms gaangen ass, fir do méi konkret Erklärungen ze ginn. Vläicht kann en eis haut schon e bësselche méi zielen. Ech verweisen hei op ee Projet, deem, mengen ech, an dee Beräich ka goen. Dass ass de Projet Fësch Haff, deem ech ganz interessant fannen. Dass heescht, do ginn u sech Fësch gezillt a mat deenen Exkrementer gëtt dann awer d'Züchtung vun Zaloten a vun anerem Geméis gefërdert. Also et ass eng innovativ Iddi. Déi

Leit sinn ze begléckwünschen an et kann een nëmme hoffen, dass sech do dat vläicht eng Kéier zu engem gréisseren Produkt entwéckelt.

Dann d'Artikelen 59 bis 61 befaasse sech jo mat der Landwirtschaft a Gewässer. Ech hat dat viru scho kuerz ugeschnidden. Och do muss een drop hiweisen, dass dat ëmmer e sensible Beräich ass. Ech mengen, dass de Bauer natierlech d'Méiglechkeet muss hunn, dass säi Vei sech kann an d'Gewässer beginn, fir eeben do ze drénken. Mee op där anerer Säit där e awer och net vergiessen: Eis Gewässer si schrecklech sensibil. Also do muss een eng ganz virsiichteg Manéier awer hunn.

Tëschent der Landwirtschaft an dem Patrimoine architectural besteet natierlech e ganz grouse Lien och. Ech brauch hei net ze ënnersträichen, dass d'Schéinheet vun eisen Dierfer am Éislek – queesch duerch all d'Bezierker, mee virun allem Éislek, Musel –, awer virun allem geformt sinn duerch eebe Bauerenhaiser, duerch Wënzerhaiser. An et wier schued, wa mer dee Cachet géifen zerstéieren. Leider ass dat op e puer Plaze geschitt. Dass ass e spezielle Charme. An dass ee fir d'Erhale vun där Architektur ënnerstëtzt gëtt, ass net méi richtig.

Doriwwer eraus muss een och un d'Atmosphär denken, déi an deenen Dierfer virun allem herrscht. An dass et och hei d'Méiglechkeet gëtt, wa gewëssen Aktivitéiten organiséiert ginn, sief dat Mäert, sief dat kulturell Ausstellungen, dass déi och kënnen iwwert d'Gesetz hei ënnerstëtzt ginn, ass u sech net méi richtig.

E Wuerd dann awer och nach iwwert d'Digitaliséierung: Selbstverständlech mécht d'Digitaliséierung och net halt virun der Landwirtschaft. Dass ass och richtig esou. Et muss een ëmmer déi positiv Säiten och dovunner gesinn, well hei kann am Fong geholl de Produktionsprozess nach optiméiert ginn duerch zum Beispill manner Asätz vu cheemeschen Düngemittelen oder phytopharmazeuteschen Produkter.

De Bauer vu muer, oder vun haut kann ee scho bal soen, dee benotzt natierlech verschidden Informationsquellen wéi Satellitbilder oder och Date vu Wiederstationen.

Da gëtt et natierlech och nach eng Rei Nieweprodukten, iwwert déi mer och kuerz scho geschwat hunn, déi och an dem Gesetz mat verbonne sinn. Ech denken hei zum Beispill un d'Beien an un d'Brennen. Virun allem d'Apiculture ass eppes, wat vläicht oft ënnerschat gëtt. Et geet jo elo net nëmme ëm d'Produktioun vun Hunneg u sech, mee et geet awer och ëm de Wäert vun engem Beiebestand, dee jo doriwwer eraus fir d'Diversifikatioun, fir d'Biodiversitéit eng extreem grouss an eng ganz wichteg Roll soll spillen.

Et kënn een natierlech net derlaanscht, ganz kloer ze soen: De Bauer vun haut ass gréisstendeels ofhängeg vu staatlechen Subventiounen. Mee ouni Landwirtschaft kéint eis Gesellschaft och net existéieren. Dowéinst ass et also ganz kloer justifiéiert, dass de Staat e finanzielle Kader setzt, fir eng modern produktionsfähige Landwirtschaft ze ënnerstëtzen.

Ënnert dem Stréch kann ee soen: Dass hei ass e gutt Gesetz. Jo, et war net einfach. Jo, an ech wëll awer och de Minister hei beluewend ervirhiewen, dee bereet war, wéi e gespuert huet, dass awer och vun der professioneller Säit aus e gewëssenen Drock entstanen ass, wat eenzel Dispositiounen ubelaangt, mat deene Leit zesummen ze diskutéieren. An, ech mengen, an der Kommissioun hu mer jo och do ganz konstruktiv Diskussiounen gefouert, soudatt ech ënnert dem Stréch ka soen, dass deem Text, deem elo virläit, ouni Zweifel awer och e gudden Text ass.

Datt natierlech de Staat awer ëmmer muss gewësse Rechter behalen, wat d'Kontroll ubelaangt, ass net méi wéi normal. Wann de Staat Subventiounen ausdeelt, muss en op där anerer Säit awer och kënne gewësse Kontrollförmigkeeten ausüben.

Jiddefalls hoffen ech, datt mat deem Akraafttriede vum neie Gesetz manner wéi 43 % vum deenen 332 befroete Bauere bei der ILReS-Ëmfro an Zukunft pessimistesches Wäerte sinn. Well dat ass och en Taux, deen een awer trotzdeem e bëssen zum Nodenken ureegt. A wann dat Gesetz dann elo a Kraaft trëtt, wéi gesot, kann een hoffen, datt deen Taux awer erofgeet.

Ech wëll dann ofschléissend awer och nach der Mardam Burton Merci soen, merci och fir d'Leedung vum de Sitzungen, merci fir hir verschidde Rapporten. A selbstverständlech ginn och d'Zoustëmmung vum der Demokratescher Partei. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

Une voix | Bravo!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Graas. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här François Benoy. Här Benoy, Dir hutt d'Wuert.

M. François Benoy (déi gréng) | Här President, Dir Dammen an Hären, Här Minister, ech fänke meng Ried haut esou un, wéi ech dat eigentlech, wann ech mech gutt erënneren, nach ni gemaach hunn, nämlech mat engem Zitat: „Problemer kann een ni mat der selwechter Denkweis léisen, wéi se entstanen sinn.“

Une voix | Très bien!

M. François Benoy (déi gréng) | En Zitat vum Albert Einstein. An an deem Geescht wëll ech Iech fir d'éischt e puer Fakte mat op de Wee ginn an duerno dann och de Lien mam Gesetz maachen, iwwert dat mer haut ofstëmmen.

Mir hunn ëmmer manner landwirtschaftlech Betriber an onsem Land. Virun 20 Joer ware mer bei knapp 3.000. Elo si mer bei knapp 2.000. Dat ass e Secteur, deen am Wandel ass, also vill Erausforderungen huet, deen et och sécher net ëmmer einfach huet. An dofir wëll ech och ufänken a fir d'alleréischt allegueren de Leit, déi an der Landwirtschaft schaffen, villmools Merci soe fir hiren Asaz.

D'Bauern hu Schwieeregkeeten, hir Produiten zu anstännege Präisser verkaaft ze kréien. An et ginn zum Deel och Saache produzéiert, déi haut net méi dee Marché hunn, grad och an onser Regioun, respektiv et feelt un den néidege Filiären.

An onsem Land da sinn zwee Drëttel vum den Habitatat respektiv véier Fënneftel vum den Aarten an engem net gudden respektiv schlechten Zoustand, an de Gros dovun an der Agrarlandschaft. Fir deem entgéintzewierken, brauche mir eng nohalteg Landwirtschaft a méi Strukturelementer am Offeland.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

D'Hallschent vum onse Gewässer an onse Biedem sinn an engem net gudden Zoustand. An de Secteur huet duebel esou vill Zäregaser wéi am europäesche Verglach, an dat geet op den héije Véibestand zrëck.

Här President, Dir Dammen an Hären, dass mir dës Situatioun hunn, déi ech grad beschriwwen hunn, ass e kloren Echec vum der Politik vum de leschte Joerzénge, déi der Landwirtschaft dee Corsetlet ugedoen huet iwwert déi gemeinsam Agrarpolitik an déi an deem Sënn och zu Lëtzebuerg an de leschte Joerzénge ëngesat gouf. D'Bauern an d'Landwirtschaft sinn tributaire vum der Politik an dofir ass et och d'Verantwortung vum der Politik, d'Weiche richteg ze stellen.

Ma och déi aktuell GAP, déi mir mat deem Gesetz zu Lëtzebuerg ëmsetzen, ännert näischt Grondleeëndes un dëser an onsen Ae falscher Politik mat gréissten-deels Flächeprimmen, déi u weineg Konditiounen gebonne sinn a mat der Strenz verdeelt ginn, amplaz déi öffentlech Gelder u méi Leeschtungen an Hëllefren ze koppelen, déi de Secteur esou besser op déi zukünftige Erausforderungen preparéieren. Ech wëll rappelléieren, dass mer mat deem Gesetz am Ganzen 813 Milliounen Euro fir fënnef Joer fräiginn.

Bréissel gëtt den Nationalstaate wuel e bësse méi Méiglechkeeten mat dëser GAP, sief et bei der Konditionalitéit an der sougenannter grénger Architektur, déi d'Länner sech kënne ginn an hiren nationale Strategiepläng, déi d'Basis si vum den Agrargesetz.

Ech kommen an deem Kontext nach eemol drop zrëck, wat Bréissel ons mat op de Wee ginn huet fir dës Agrargesetz an hirem Avis virun iwwer zwee Joer: Mir hätten iwwerduerchschnëttlech grouss Betriber. Den Accès fir jonk Leit an d'Landwirtschaft wär schwéier. Mir géife bal duebel esou vill déieresch Produite maache wéi am europäesche Verglach mat de bekannte Konsequenzen fir Buedem, Loft, Waasser an d'Klimakris an och am Déiereschutz géif et nach Loft no uewe ginn.

An hirer Reaktioun op de finale strateegesche Plang aus dem Mee zejoert, dee Lëtzebuerg agereecht huet, huet d'Kommissioun op en Neits geschriwwen, dass de Plang déi ökologesch Transitioun nëmmen deelweis assuréiert an déi uviséiert Reduktioun vum Véibestand wuel net wäit genuch geet.

D'Kommissioun huet ons also keng gutt Nott ginn, wat déi lëtzebuergesch Agrarpolitik ugeet, an huet ons mat op de Wee ginn, fir se fundamental unzepassen, wat jo och vu Wëssenschaftler, ONGen an och verschidde Bauereverbänn scho laang gesot gëtt. Dat soen iwwregens och eng Rei vum onsen nationale Strategien – Rifkin, den Nohaltegkeetsplang, de Bioaktiounsplang – an op europäeschem Niveau d'„Farm to Fork“-Strategie, de Green New Deal an anerer.

Här President, Dir Dammen an Hären, mir maache mat deem Agrargesetz och e puer Verbesserungen. Mee wann d'Landwirtschaft eng gutt Zukunft wëll, dann heescht et, d'Erausforderung méi déifgräifend unzegoen.

Am Koalitiounsvertrag war souwuel eng buedemgebonne wéi och d'Biolandwirtschaft als Leitmotiv fir d'Agrarpolitik virgesinn. Ech muss leider feststellen, dass Lëtzebuerg am Bio an de leschte Joren op der Plaz getrëppelt ass, de Bioaktiounsplang also net engagéiert genuch ëngesat ginn ass an och an deem Gesetz goufe keng substanzéiell Mesuren an deem Sënn geholl. D'buedemgebonne Landwirtschaft, also eng Agrikultur, déi mat der Fläche schafft, déi se huet, gëtt och net als generell Reegel festgehalen. En Ufank hätt zum Beispill en obligatoreschen Nohaltegkeetscheck oder d'Knäppen u méi Ziler als Konditiounen fir d'Subventiounen kënne sinn.

Här President, Dir Dammen an Hären, et gëtt awer eng Rei Verbesserung mat deem Agrargesetz, déi an déi richteg Richtung ginn, och wa se an onsen Aen hätte kënne méi ambitiéis sinn:

Den zoustännege Minister muss elo autoriséieren, wann de Betrib méi Déieren hale wëll. An dës Autorisatioun fléissen och Parametere wéi Stéckstoff an d'Autonomie beim Fudder. Et ass och net méiglech, eng Autorisatioun ze kréien, wann een de Betrib op méi wéi fënnef Aarbechtsunitéiten a Relatioun mat der Déierenhaltung wëll vergréisseren. Mir fäerte just, dass dës Mesur net duergeet, fir d'Emissiounen och kuerzfristeg erofzedrécken an d'Waasser- an d'Buedemqualität ze verbessern.

Dann ass d'Aide redistributive ëmmer nach pro Hektar, mee si ass awer ab 70 Hektar gedeckelt. Vu dass 2019 ronn 800 vum den 1.872 Betriber iwwer 70 Hektar haten, gëtt de Prinzip vum „den Déckste kritt am meeschte“ llicht gebrach.

Hëllef fir Investissementer an nei Gebailechkeeten kritt een nach just, wann d'Gebaier den Norme vum der Haltung vum der Biolandwirtschaft entsprechen. An och bei Aarbechten u bestoende Gebaier muss do, wou et méiglech ass, an dësen Norme geschafft ginn.

An nei Gebaier mussen och déi beschten technesch Méiglechkeeten, wat d'Reduzéierung vum Emissiounen ugeet, ëngesat ginn. An nei Gebaier mussen och esou gebaut ginn, dass PV-Anlagen drop kënne installéiert ginn.

Flott ass dann och, dass ee beim Kaf vum engem elektresche Gefier 10 % méi Hëllef kritt, a fir Maschinnen zur mechanescher Onkrautbekämpfung kritt een 20 % méi.

Da gëtt et och eng Rei Hëllef fir méi Biodiversitéit. Mee all déi Hëllef mussen separat ugefrot ginn. Et ass also vill Opwand fir de Betrib.

Et gëtt och eng Rei Aidé fir Innovatioun a Recherche, wat och gutt ass, mee de Fokus soll hei awer wierklech op der Nohaltegkeet leien. An et gëtt och nach soss verschidde Primmen, déi wierklech ze begrësse sinn. Ech denken un d'Installation des jeunes agriculteurs, dass déi steierfräi ass.

Wat d'Eco-schemes dann ugeet, also Primmen, op déi de Betrib ugewisen ass, wann e wëll de selwechte Montant u Primmen halen, wéi en et bis elo hat, do gëtt et zum Beispill d'Bäihëllef fir net produktiv Flächen, et gëtt och eng Pimm fir Zwëschefriichten oder fir Zonen, déi manner geméit ginn. Et gëtt awer och Primmen zum Beispill, fir dass d'Mëschter séier erausbruecht gëtt oder fir de Verzicht op Pestiziden. An do stellt sech natierlech fir eis d'Fro, ob dat wierklech schonn ökologesch Reegelunge sinn oder ob dat einfach nëmme gutt landwirtschaftlech Praxis ass.

Allgemeng ginn och vill Detailer a Règlement-granducalle gekläert an do bleiwen och nach eng Rei Froen op.

Wat dann d'Definitioun vum dem Agriculteur actif ugeet, dee jo d'Konditioun ass, fir Aiden ze kréien, do gëtt et elo net méi einfach fir Quereinsteiger, déi nach keng Formatiounen hunn an der Landwirtschaft oder zwee Joer Berufserfahrung hunn, respektiv fir Betriber, déi mat klengen Surfacé schaffen. Ech wëll awer soen, dass mer grad och op Quereinsteiger ugewise sinn, allgemeng op jiddwereen ugewise sinn, dee wëll an der Landwirtschaft schaffen, an dass et do och e grouss Potenzial gëtt an dass mer et schued fannen, dass mer deenen et net esou einfach wéi méiglech maachen.

Här President, Dir Dammen an Hären, ech kommen zu menger Konklusioun: Dës neit Agrargesetz gëtt de Baueren a Betriber Planungssécherheet, déi se brauchen, fir och an den nächste Jore kënne weidererschaffen. Et gëtt och e puer Verbesserungen, déi an déi richteg Richtung ginn. Mee et gëtt net dee Paradigme-wiessel agelaut, fir de Secteur nohalteg op d'Zukunft opzustellen, och am Aklang mat aneren Zilsetzungen.

An deem Sënn ginn zum Beispill och déi ambitiéis Ziler vum der Koalitioun vum Biolandbau am Text negligéiert, grad wéi och de Fait, dass mir eng Landwirtschaft brauchen, déi méi mat onser Natur an Ëmwelt schafft, buedemgebonnen, fir dass mer manner Emissiounen hunn a mat manner negativem Impakt op Buedem a Waasser. An d'Fro vum Véibestand ..., also dass mer déi méi resolutt ugaangen wäeren.

Mir kenne jo och déi dramatesch Realitéit vun der Biodiversitéit am Offeland, déi zum gréissten Deel op d'landwirtschaftlech Praxis zrëckgeet. Dofir misste mir bedeiend méi naturno Strukturen an der Fläch kréien, ewéi dat am Moment mat dësem Text ze erwaarden ass.

Wa mir als Gréng d'Gesetz haut matstëmme, da well mir de Baueren an den nächste Joren d'Aiden assu-réiere mussen an et e puer Verbesserung gëtt. Mee mir hätten ons méi erwaart an hunn ons och fir méi agesat.

D'Problemer kann een eeben net mat der selwechter Denkwies lësen, wéi se entstane sinn.

Une voix | Très bien!

M. François Benoy (déi gréng) | Ech wëll an deem Sënn awer och nach dovun profitéieren, fir der Rap-portrice villmools Merci ze soe fir hire mëndlechen a schrëftleche Rapport, gradewéi och hir exzellente Pre-sidence vun der Landwirtschaftskommission. Si huet sech wierklech ëmmer drëm beméit, fir allegueren de Memberen entgéintzekommen. An dofir soen ech hir villmools Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Jeff Engelen. Här Engelen, Dir hutt d'Wuert.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wëll domat ufänken, fir der Madamm Tess Burton en häerzleche Merci ze soe fir deen ausféierleche schrëftlechen a mëndleche Rapport. Et ass villes do gesot ginn.

Mir stëmme haut iwwer e Gesetz of, wat noutwen-deg ass, fir datt eis landwirtschaftlech Betriber wei-der Ënnerstëtzung kréien, fir kënne weiderhin ze fonctionéieren.

Et muss ee wëssen, datt een de landwirtschaftleche Secteur net ka gläichsetze mat anere Wirtschafts-zweiger. D'Akomes vun de landwirtschaftlechen Ac-teuren ass um europäeschen Niveau ronn 40 % méi niddreg, wéi dat an anere Wirtschaftsberäicher de Fall ass.

Doriwwer eraus ass d'landwirtschaftlech Produk-tioun méi onstabil wéi an anere Wirtschaftsberäicher. D'Klima- an d'Wiederverhältnissen spillen eng Roll a Mëssernte sinn net ausgeschloss. Do derbäi droe si och, wat ganz wichteg ass, zur Gestaltung vun eiser Natur bäi. Duerfir ass et un der Politick, derfir ze suer-gen, datt dës Acteure mat engem stabillen Akomes kennen a mussen rechnen.

Hei kënnt dann déi gemeinsam europäesch Agrarpol-itick mat an d'Spill. Mir wëssen, datt déi lëtzebuergesch an europäesch Landwirtschaftspolitik staark ofhängeg ass vun de weltpoliteschen Entwécklungen. Duerfir begrësse mer prinzipiell, datt ee sech op euro-päeschem Niveau koordinéiert. Et muss ee wëssen, datt den Agrarbudget mat ronn 40 % vum gesamten EU-Haushalt dee gréisste Budgetposten duerstellt. 22 Milliounen Mënsche schaffen europawäit an deem Secteur.

D'Haaptziler vun der gemeinsamer europäescher Agrarpolitik berouen op dräi Saiten: d'Ëmsetze vun dem europäesche Pacte vert, d'Ëmsetze vun der Strategie „Vum Haff op den Dësch“ an d'Ëmsetze vun der Bio-diversitéitsstrategie.

Och mat dësem Gesetz integréiere mir zum Deel europäesch Bestriewungen an nationaalt Recht. Mat der Manéier, wéi dëst Gesetz virgeet, fir eis Betriber ze ënnerstëtzen, kënne mer awer just deelweis ze-fridde sinn.

Als Éischt géife mer eis generell wënschen, datt déi europäesch Legislatioun manner rigid wär an de jee-weilege Gegebenheiten op dem nationale Plang méi Rechnung géif droen.

Déi europäesch Agrarreglementatioun gëtt de Länner imposéiert. Dacks hu si ze mann Spillraum an ze wé-neg Flexibilitéit an et muss ee jo och d'Villfalt oder d'Natur vun den eenzelne Regione mat berücksich-tigen.

Am Text, deen d'Richtlinn vun der gemeinsamer Agrarpolitik bis 2027 festleet, ass den Haaptakzent op dem Natur- an dem Klimaschutz. Dat weise ganz einfach d'Zuelen. 40 % vum Budget vun der gemein-samer europäescher Agrarpolitik sinn dem Klima-schutz consacréiert.

Et ass dobäi ganz evident, datt mer all gäre gutt Kli-maverhältnissen hätten. Eng gesond Natur, Aarte-villfalt an Déierewuel sinn och héichzehalen.

Allerdéngs wënsche mir eis awer vun der europä-escher Agrarpolitik, datt si virun allem dem Fait Rechnung dréit, datt mer eng gewësse Bevëlkerung mussen ernieren. Et kënnt engem heiansdo e bëssen esou vir, wéi wa mer aus den Ae verléieren, datt an der EU a grad och zu Lëtzebuerg ganz héichwäerteg Liewensmëttel produzéiert ginn, dëst no Krittären, déi elo scho ganz streng sinn, och fir déi konven-tionell Landwirtschaft. Esou ass et zum Beispill e Fakt, datt déi Lëtzebuerg Landwirtschaft staark ausge-riicht ass op d'Mëllechproduktioun. Hei kënne mer vun enger richteger Erfollegsgeschicht schwätzen. Den CO₂-Foussofdrock fir e Liter Mëllech ass zu Lëtze-buerg historesch niddreg.

Egal ob mer vun der Biolandwirtschaft oder vun der konventioneller Landwirtschaft schwätzen, eppes ass kloer: Klima- an Naturschutz geet just mat de Baue-ren – mateneen an net aneschtens.

Iwwer 50 % vun de Flächen hei am Land sinn Dauer-gréngland a mussen kultivéiert ginn, zum Deel och duerch eis Béischten, déi op deene Fläche weeden. Mee wat net allze vill bekannt ass: Och si droen zur Aarte-villfalt bäi.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Jeff Engelen (ADR) | D'Hale vu Béischten an d'Produktioun vun héichwäertge Fleeschwuere mussen weiderhin hir Plaz zu Lëtzebuerg hunn. Eis Bauere schaffe jo scho säit Joerhonnerte mat der Na-tur zesummen an net géint d'Natur.

Et huet duerfir fir eis e schlechte Bäigeschmaach, wa mer a méi Texter, Gesetzter oder Direktiven, déi aus-geschafft ginn, de Bauer duerstellen als éischter e Kli-masünder. Dat fanne mer net gutt an dat mussen mer redigéieren (veuillez lire: rectifiéieren). Mir mussen matenee schaffen.

An hei kann een och emol roueg Zuelen zur Hand huelen. Am Bericht „Die luxemburgische Landwirt-schaft in Zahlen“ aus dem Joer 2020 heescht et, datt d'Landwirtschaft en Undeel vu ronn 6,5 % vun der gesamter Zäregasemissioun zu Lëtzebuerg huet. 8 % vum gesamte Waasserverbrauch zu Lëtzebuerg geet op d'Landwirtschaft zrëck, och dat e virbildleche Wäert, wann ee bedenkt, datt de Waasserverbrauch duerch net ofgerechent Waasser, zum Beispill duerch e Leck an der Leitung, souguer nach méi héich läit.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wëll hei einfach an aller Däitlechkeet emol soen, datt eis Baueren, och déi konventionell Landwirtschaft, elo schonn am Hibleck op den Natur- a Klimaschutz eng absolutt vir-bildlech Roll spillen ...

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Jeff Engelen (ADR) | ... an all eise Respekt ver-déngen.

(Interruption)

Eis landwirtschaftlech Acteure bréngen et fäerdeg, ge-sond an héichwäerteg Liewensmëttel ze produzéieren. Si maachen dat op eng nohaltig Manéier am Respekt vum Natur- an Déiereschutz. Dat solle mer klipp a kloer am Kapp behalen, ier mer eis Baueren ëmmer mat neien ideologesche Virschreften dirängelen.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

Une voix | Ganz richtig!

M. Jeff Engelen (ADR) | Duerfir si mer och dergéint, datt déi gemeinsam europäesch Agrarpolitik e Pro-zentsatz festleet, dee virschreift, wéi vill landwirtschaft-lech Flächen no biologesche Krittäre bewirtschaft solle ginn. Als ADR hu mer eng kloer Positioun: D'Politick soll souwuel déi biologesch wéi och déi konventionell Landwirtschaft ënnerstëtzen an dobäi de Baueren e wickleche Choix loosse fir dee Modell, fir dee si sech dann entscheeden. Dat hänkt jo och deelweis vum Maart of.

Et muss een och wëssen, datt an dësem Gesetz 25 % vun de Betrэг, déi direkt un d'Acteuren ausbezueht ginn, fir de Prinzipp vun den Éco-régimes reservéiert sinn. Duerch dës Éco-régimes verflachte sech d'Acteu-ren, d'Emissiounen ze reduzéieren an d'Biodiversitéit ze garantéieren. Mee dat huet och derzou gefouert, dass eis landwirtschaftlech Acteuren hei quasi ënner Generalverdacht stinn, net klima- an naturfeindlech ze agéieren. An et ass genau deen Tenor, dee mir net wël-len. Ech mengen, do mussen mer all dru schaffen – ech hat et virdru gesot – an dat huet sech am Fong geholl wéi e roude Fuedem duerch dat ganz Gesetz hei ge-zunn. Et hat e fade Bäigeschmaach an dat ass net gutt an dat ass net glécklech.

Mir setzen eis och derfir an, datt d'Baueren no baus-sen hi positiv duergestallt ginn. Et soll een also net urteelen iwwer eis Baueren, ouni hir Aarbecht ze ver-stoen an ze kennen.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Jeff Engelen (ADR) | Et ass net fir näischt, datt vill Bauere bei Demonstratione Pannoen op hiren Trakter gepecht hunn, wou drop stoung: „Si séien net, si ernten net, awer si wëssen alles besser!“

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Jeff Engelen (ADR) | Mir schlëssen eis dowéinst och dem Avis vun der Landwirtschaftskummer un, déi alt erëm de feelenden Dialog beim Ausschaffe vun dë-sem Gesetz mat den Acteuren um Terrain bemängelt huet. De Prinzipp vum feelenden Dialog ass scho bal en Dauerbrenner an der Lëtzebuerg Landwirtschaft-politik. Iwwer Joren hu sech Baueren, Wënzer, Gäert-ner driwwer beschwéiert, datt hir Erfahrung um Terrain ze wéineg a kommend Gesetzestexter mat erafléisst. Eng Aktioun, déi letztendlech och zum Opstelle vun de grénge Kräizer mam roude Stiwweel gefouert huet.

Grad am Beräich vun der Landwirtschaft, ass den Dia-log mat de Baueren, Gäertner a Wënzer den A an O. D'Erfahrung um Terrain ass net duerch theoreetescht a bürokratescht Wëssen ze ersetzen. Wann ee wëllt eppes errechen, muss een déi betraffe Leit mat an d'Boot huelen.

Iwwer eenzel Ziler vun der gemeinsamer europä-escher Agrarpolitik kënne mer dann och nach de Kapp rëselen, zum Beispill iwwer de Geschlechter-equiliber an der europäescher Landwirtschaft.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Jeff Engelen (ADR) | Dat huet an eisen Aen hei absolutt näischt verluer: Nieft de Männer kennen ech

perséinlech och vill engagéiert Fraen, déi sech mat Passioun fir hire landwirtschaftleche Betrib asetzen. Et hänkt also net um Geschlecht, wie sech fir d'Landwirtschaft beugeeschtert.

Léif Kollegeinnen a Kollegen, erlaabt mer nach zum Schluss, en Uleies unzegoen, dat och an den Avisen ugeschwat gouf a wou et ëm eis Wënzer geet. Hei gëtt beklot, datt d'Dispositiounen, notament wat d'Notioun vum „Agriculteur actif“ ugeet, an Hëllef op eis Wënzer e bësse schwammeg an onkloer wäeren. Mir wäer frou, wa mer an deem Sënn do e bësse méi eng kloer Stellungnam kréichen.

Mir stëmmen dësen Text mat, awer ouni grouss Begeescherung. Eis landwirtschaftlech Acteure brauchen an engem schwéiere globale Kontext weiderhin all Ënnerstëtzung. Mir mussen verhënnern, datt mer müssen Import maachen aus Drëttlänner, wou mer keen Afloss hunn op d'Qualitéitskriterien. Ech mengen, dat muss ee wëssen, an ech mengen, et ass ëmmer nach besser, mir hunn hei de Verzehr vun eisen eegene Wuere wéi vun auslänneschen, wou mer net wëssen, wat alles dran ass.

An da vläicht nach zum Schluss: Och an de Geneemegungsprozedure misst ee vläicht dat e bësse beschleunegen, well ech mengen, wann e Mënsch wëllt e Stall bauen, an Héngerstall zum Beispill, an e brauch dräi oder véier Joer fir eng Geneemegung, dat ass net glécklech. An ech mengen, do muss mer un de Prozedure schaffen.

(Interruption par M. Claude Haagen)

Et huet näischt mat Iech ze dinn, Här Minister, ech wëll dat ganz kloer soen.

(Interruption par M. Claude Haagen)

Dat huet mat Ärem ... Et huet näischt mat Iech ze dinn. Dat wollt ech awer elo ... Entschëllegt, et war net fir Iech gemengt, Här Minister. Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Fred Keup (ADR) | Ganz gutt!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An d'Wuert huet elo d'Madamm Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Här President, d'Landwirtschaft ass wéi wéineg aner Beräicher an eiser Gesellschaft betraff vun de villen Erausforderungen, déi sech eis stellen. Si zitt deementsprechend immens vill Konflikter op sech, déi och fir eis Gesellschaft matbestëmmend sinn. Si ass dowéinst enger-säits enorm belasscht, anerersäits awer och e wichteg Beräich vum gesellschaftleche Wandel a Fortschritt.

Landwirtschaft erfüllt natierlech als Éischt emol déi essenziell Funktioun vun der Iessensproduktioun an ass domat eng Bedingung fir d'mënschlech Existenz. Duerfir gëtt d'Aarbechtskraaft gebraucht, déi an der Landwirtschaft méi schlecht bezuelt ass wéi an deene meeschten anere Secteuren. Se brauch Land a steet domadder matten am Konflikt ronderëm den Accès zu Terrainen an engem Land, wou den Terrain enorm vill kascht. Si brauch Investitiounen an d'Produktionskapazitéiten an ass domat op Kapital an d'Kapitalmäert ugewisen. Si ass e Spillball an de globaliséierten Handelsbeziungen, déi derfir gesuergt hunn, dass d'Betrib wéineg Kontroll iwwer hir Präisser behalen a sech staark spezialiséiere mussen fir ze iwwerliewen.

D'Landwirtschaft ass besonnesch staark betraff vun der Klimaverännerung an d'Upassung un dës Verännerung ass iwwerliewensnoutwendeg fir eis Betrib. Gläichzäiteg dréit d'Landwirtschaft zu der Klimaverännerung bäi a biergt vill Potenzial bei der Reduzéierung vum Ausstouss. D'Landwirtschaft huet an der

Déierenhaltung och d'Méiglechkeet, fir d'Déierewuel ze verbessern. De Landwirt oder d'Landwirtin, si droen all dës Laaschten a Konflikter op hire Schëlleren, wa si hire Betrib féieren.

D'Politik kann hinnen dobäi hëllefen, déi richteg Decisiounen ze huelen an d'Landwirtschaft esou opstellen, dass se mat deene villen Erausforderungen ëmgoe kann.

Här President, ech ginn elo op verschidden Aspekter vum Gesetzesprojet an, déi eis besonnesch wichteg sinn. E ganz zentraalt Element an deem Agrargesetz sinn déi verschidden Investitiounshëlfe, déi de Staat de Betrib zur Verfügung stellt. Et sinn dës Hëlfe fir nei Ställ oder nei Maschinnen zum Beispill.

Positiv ass am neie Projet, datt elo ageschriwwen gëtt, dass bei deene ganz héije Montanten d'Betrib eng Analys iwwer d'Wirtschaftlechkeet, mee och iwwer den ekologeschen a sozialen Impakt mussen maachen.

Dës Investitiounen müssen och fir konventionell wirtschaftlech Betrib de Bionormen entsprechen. Mir wëssen awer och, dass vill Betrib an enger Investitiounsfal hänken. Als Betrib muss du erapumpelen, dech moderniséieren, oder du muss wäichen. Den Investitiounsdruck ass eng logesch Folleg vum Konkurrenz- a Spezialiséierungsdruck, deen et an der europäescher Landwirtschaft gëtt. A wann déi héich Investitiounen bis gemaach sinn, da muss de Betrib weider an déi ageschloen Richtung goen, se souguer nach forcéieren, fir kënnen ze iwwerliewen.

Mir stellen d'Investitiounshëlfe u sech natierlech net a Fro, froen eis awer, ob se net méi staark eng Diversifizéierung vun de Betrib misste subventionéieren, dat och virum Hannergrond vun de Mesuren, déi eng Reduktioun vum Véibestand zum Zil sollen hunn. Geneesou missten Investitiounshëlfe och un d'Déierewuel gekoppelt sinn.

Wann ech vun der Investitiounsfal schwätzen, dann hänkt natierlech d'Viabilitéit vun de Betrib mat hannerdrun. Wa Betrib sech ëmstelle wëllen, mee dat net kënnen, well se an engem Rentabilitéitszwang steechen, dann ass dat sécherlech fir iwwerhaapt kee féederlech. Dofir schéngt et eis interessant ze sinn, fir iwwer e gesécherten Desendettement fir Betrib nozedenken, déi sech fir eng Rekonversioun an d'Bio-landschaft entscheiden.

Här President, eng Limit fir d'Vergréisserung an d'Intensivéierung op der Fläch gëtt jo mat dësem Gesetz agefouert. D'Betrib, déi häre Véibestand iwwer e gewëssene Seuil erhéije wëllen, brauchen an Zukunft eng Autorisatioun op Grondlag vun enger Präiwung vum Betrib. Ab enger gewëssener Gréisst soll et da guer keng Autorisatiounen méi ginn.

Dës Neierung am Gesetz als Deel vun der Äntwert op déi vill ze héich Ammoniakemissiounen huet jo fir vill, deelweis hëtzege, Debatte gesuergt. Mir kënnen deels mat dëser Léisung hei liewen, bedauern awer, dass déi betrieblech Präiwung a Berodung, déi Ëmwelt-wéi wirtschaftlech Aspekter belichten, net fir all Betrib noutwendeg sinn. Mee mir hunn awer och d'Erklärungen dofir geléiwert kritt.

Esou eng Gesamterfaassung hätt nämlech direkt eng Rei Virdeeler bruecht, besonnesch natierlech och, fir verschidden Zilsetzung mat Zuelen an Entwécklung kënnen méi konkreet ze maachen.

Donieft – an dat ass awer och wichteg – ass jo net eleng d'Zuel vun de Béischte relevant, mee och, wéi se gehale sinn, wéi d'Närstoffbilanzen am Betrib sinn an esou virun. Wann all Betrib e Bilan maache kéint oder misst, kéint een och do geziilt weider Verbesserungen erzielen. A mir hoffe wierklech, datt dat fir d'Zukunft esou kann agefouert ginn.

Mee doriwwer eraus geet déi proposéiert Mesur am Gesetz awer net duer, fir d'Ammoniakemissiounen staark genuch ze reduzéieren. Et ass kloer, datt d'Zuel vun de Béischte pro Hektar Fläch dofir méi staark muss falen an net just stagnéiere kann. Esou eng Entwécklung ass och méiglech. Mee da müssen d'Landwirten déi Leeschtung, déi se fir d'Ëmwelt an d'Klima am Interessi vun der Gesellschaft maachen, och entlount kréien, soss ass dat net méiglech.

Et ass zwar eng Mesur virgesinn an den Agrarëmwelt- a Klimamoossnamen, fir d'Reduktioun vum Véibestand ze kompenséieren, mee mir mengen, dass dee Betrag net héich genuch ass par rapport zu engem Ertrag, deen eng Mëllechkou pro Joer abréngt. Dat hänkt jo dann och vum Mëllechpräis of, an, wéi gesot, Betrib, déi sech an engem Invest engagéiert hunn an d'Infrastruktur fir e gewëssene Véibestand opgebaut hunn, wäerte sech schwéierdoen, fir dësen Deal anzegoen.

Här President, wichteg an eisen Aen ass virun allem d'Ënnerstëtzung fir kleng a mëttel Landwirtschaftsbetrib. Mir wëssen, datt se iwwer Joerzéngte massiv zrëckgaange sinn. D'europäesch Agrarpolitik féiert en plus dës Tendenz, während d'EU-Kommissioun mat hirer Strategie „Farm to Fork“ jo awer eigentlech och d'Stärkung vun de klengen Betrib viséiert. D'EU ass e schizophreent Konstrukt an dësem Fall hei.

Am neie Gesetzestext steet elo eng ëmverdeelend Hëllef fir kleng- a mëttelbetrib, déi pro Hektar berechent bis op eng Fläch vu 70 Hektar ausbezuelt gëtt. Staark ëmverdeelend ass dës Hëllef awer net a mir hätten eis hei méi eng staark Progressioun gewünscht. Well den Iwwerbau vun der europäescher Agrarpolitik grouss Betrib bevirdeelt, fäerte mir, datt dës Ëmverdeelungsprimm esou no an no verpufft.

Déi ganz zentral Fro, déi mir mat drunhänken, ass och déi vun der Entlounung, déi e Landwirt vun enger klenger oder mëttelgrousser Exploitatioun kann hunn. Mir mengen, datt d'Landwirte vill méi staark an hirer duerchaus nach auszebauender Roll als Naturschützer fällten entlount ginn. D'Kopplung vun der sozialer a wirtschaftlecher Ofsecherung vum Landwirt a sengem Betrib un den Erhalt an d'Stärkung vun der Aarte-viillfalt an den natierleche Ressourcen hätt an eisen Aen e puer entscheidend Virdeeler: D'gesellschaftlech Unerkennung fir d'Landwirte géif eropgoen, d'Akonnemissitioun vun de Betrib géif sech verbessern an doduerch kéinte mer d'Betribsstierwen och stoppen.

Mir kéinte moossbar Fortschritter bei Ëmwelt- a Ressourcenschutz realiséieren. An net zulescht kéim och d'Verbindung tëscht der sozialer an der ekologescher Fro an der Persoun vum Bauer kloer ervir.

Bei den Eco-schemes an der éischter Sail an den Ëmwelt- a Klimamoossnamen an der zweeter Sail stinn eng Partie Mesuren dran, déi duerchaus an enger méi breeder Konditionalitéit kéinten opgeholl ginn, déi da géife qualifizéieren fir méi héich Basisprimmen.

Bei den Eco-schemes huet sech de Minister net allze ambitiéis gewisen, weeder bei den do agesatene Montanten – et ass de Minimum vun der EU – nach beim Choix vun de Mesuren, déi e Betrib all Joer kann ëmsetzen, déi deelweis och belibeg ausgewielt wierken.

Wann een hei kuckt, wat e Betrib ka maachen a wat e sennvollerweis och maache sollt, kéint ënnert dem Stréch keng zolidd Akonnemissicherung zustan. Deels gëtt a verschiddenen Avisen och bemängelt, datt et sech ekonomesch éischter loune kann, fir verschidde Mesuren einfach net ze maachen.

D'Iddi vun der Gemeinwohl-Primm, also d'finanziell Honoréierung vun der Aarbecht, déi e Landwirt leeschte ka beim Erhalt vun öffentleche Gidder am Interessi vun der Allgemengheet, fanne mir dofir prinzipiell och gutt.

Eng Ëmfro, déi den Oekozeren an d'Jongbauere rezent bei de Bauerebetriber gemaach hunn, weist jo och ganz däitlech, datt déi meescht Betriber sech staark mat ökologesche Froe befaassen a Bereetschaft hunn, méi fir Ëmwelt- a Ressourceschutz ze maachen. Si mussen just d'Méiglechkeet dofir kréien.

Här President, ofschléissend nach e Wuert zu der biologescher Landwirtschaft: D'Zilsetzung vum PAN-Bio war et jo, bis 2025 20 % vun der Fläch biologesch ze bewirtschaften. Sait 2018 ass dësen Undeel awer just ganz liicht geklommen op haut zirka 7 %. Fortschrëtt gesäit anescht aus. De PAN-Bio ass natierlech Géigestand vun dësem Gesetz hei, mee vu dass de PAN-Bio esou onwierksam war bis haut, muss gekuckt ginn, awéifern d'Hëllef fir d'Biobetriber an d'Rekonversion vu Betriber besser ënnerstëtzt kënnen ginn. Et kann net sinn, datt Biobetriber, déi dat, wat mir als Aarbecht fir d'Gemeinwohl bezeichnen – also zum Schutz vun de Biedem, vum Waasser an der Aartevillfalt an och am Déiereschutz –, schon haut leeschten, sech wirtschaftlech net genuch rentéiere géigeniwwer vu konventionelle Betriber.

D'Biobauere soe jo selwer, datt et sech eigentlech net méi rentéiert, fir den Ëmstigg ze maachen, wann et net déi néideg finanziell Hëllef gëtt. Sait d'Deerecht explodéiert ass, hunn d'Biobetriber natierlech nach e weidere Problem: d'Ofsazméiglechkeeten, well d'Demande fir d'Bioprodukter zrëckgaangen ass.

Déi nei Ausrichtung vu Restopolis a Saache Beschaffung an Organisatioun vun de Kantine kann hei sécherlech hëllef fir en neie grousser Marché fir biologesch a regional Produkter – à voir.

Mee doriwwer eraus mussen d'Vermaartungsstrukture fir biologesch Produkter méi staark ënnerstëtzt ginn.

Här President, mir hu ganz laang misse waarden op dëst Gesetz a sinn elo am Drock, fir dat nach virun der Summerpauze ze stëmmen, fir datt eis Landwirtschaft weider e legale Kader huet fir hir finanziell Ënnerstëtzung, op déi se esou staark ugewisen ass.

D'Gesetz ass fir eis net iwwerzeegend. Et huet punktuell Verbesserungen, mee et léist keng vun den zentrale Froen, adresséiert déi vill Erausforderungen, déi ech agangs opgezielt hunn, och héchstens marginal. Et ass kee ganz grouss Wurf, mee mir wäerten et awer matstëmmen.

Merci fir d'Nolauschteren.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An den nächste Riedner ass den Här Marc Goergen. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Fir d'éischt merci dem Tess Burton fir dee gudden schrëftlechen a mëndlechen Rapport.

Haut diskutéiere mer iwwer e Gesetz, wat déi lescht Méint fir vill Diskussiounen am Land bei de Landwirte gesuergt huet. D'Gesetz baséiert am Fong op der Reform vum europäeschen Agrikulturopakt, dee sech vun 2023 bis 2027 zum Zil gesat huet, fir d'Landwirtschaft méi nohaltege ze maachen. Nohaltege, dat bedeit fir eis, méi klimaneutral an am Respekt mat der Ëmwelt, dem Déiereschutz an den natierleche Ressourcen.

An eisen Ae bedeit Nohaltegekeet och, dass mer ewechkomme vun enger Véizuucht, wou d'Déier just als Profitobjekt fir d'Produktioun vu Fleesch gesi gëtt. Déi Moossnam, déi wuel am meeschten diskutéiert a

kritiséiert gouf, ass d'Deckelung op der Zuel vun den Déieren, déi dierfen an engem Véizuuchtbetrieb gehale ginn. D'Betriber solle maximal nach 200 Ranner hale kënnen.

Aus engem Déiereschutzgedanken eraus gesäit eng Reduzéierung vum Véibestand op den éischte Bléck no enger Verbesserung fir d'Déierewuel aus, well ee jo mengt, dass da fir all Déier méi Plaz op engem Bauerenhaff ass. Mee esou einfach ass dat dann awer och net an et wär och an der Realitéit net esou gewiescht.

En Deckel um Véibestand seet nach laang näischt iwwert d'Déierewuel ass. An d'Déierewuel ass et, wat eis als Déiereschutzpartei wichteg ass. Hei brauch een an eisen Ae ganz kloer Krittären, déi derfir suergen, dass d'Déieren aartgerecht gehale ginn.

D'Deckelung gëtt dann och als Ëmweltschutzmoossnam duergestallt. Dat klängt u sech jo och gutt, just dass d'Unzuel un theoreeteschen Aarbechtskräften, d'Unzuel un Déieren oder d'Gréisst vum Betrieb net wierklech eppes doriwwer ausseet, ob e Betrib a puncto Ëmweltschutz gutt oder schlecht opgestallt ass.

Dee proposéierte Monitoringsystem ass fir eis elo mol en Iwwergangskompromëss, deen an Zukunft awer weider muss analyséiert ginn. Et ass awer fir eis och ganz kritesch, wéi de Ministère hei wëllt an d'Betriber agräifen. A kengem anere Wirtschaftssecteur gëtt esou direkt an d'Betriber agegraff. No laangem Hin an Hier ass déi aktuell Versioun vum Deckel wuel éischter, nenne mer et „soft“, an et bleift ofzewaarden, wéi vill Betriber elo tatsächlech wäerten dovunner betraff sinn. Mat der aktueller Léisung kënnen mir awer wuel liewen.

Ech wëll dann nach e puer Wuert zu der biologescher Landwirtschaft soen. E grousst Zil vun eisem Land sollt et jo sinn, dass mer bis 2050 op 100 % biologesch Landwirtschaft kommen. Biologesch Landwirtschaft, dat bedeit, naturgebonnen ze schaffen, ouni dass een der Chimieindustrie d'Feld iwwerléisst – manner Quantitéiten, dofir méi Qualitéit.

Mir Piraten mengen, dass Lëtzebuerg u sech eng gutt Plaz wier, fir als Virreider ganz Europa ze weisen, wéi et mat der Biolandwirtschaft geet. Leider gouf dëst Zil net erreicht, a wa mer héieren, dass de Marché net do ass, da mussen mer nach eng Kéier mat eiser Iddi kommen, déi mer schonn zënter 2018 verrieden, fir un der Steierschrauf op de Bioproduiten ze dréien a se einfach TVA-fräi ze maachen, fir de Konsum no vir ze bréngen.

Grad eis méi kleng Gréisst an déi net grouss Unzuel u landwirtschaftleche Betriber géifen et eis erméiglechen, an enger enker Zesummenaarbecht a Kooperatioun mat de Betriber déi beschtméiglech Weeër auszeschaffen, fir op eng méi grouss Biolandwirtschaft ze kommen.

An ech betounen hei d'Wuert „Zesummenaarbecht“, well mir mussen mat de Betriber zesumme schaffen, amplaz hinne vun uewen erof just Reegelen opzëerleën, déi vläicht guer net an hire Betriber funktionéieren.

De Verloscht vun nach méi Betriber ass nämlech weeder wünschenswäert nach de richtege Wee. Ech widerhuelen, wat ech a menger Ried vum Januar scho sot: Et wär illusoresch ze mengen, Lëtzebuerg kéint sech zu 100 % selwer mat Liewensmëttel versueren. Dofir ass eist Land ze kleng a mir hunn net dat richtege Klima. Trotzdeem ass nach ganz vill ongenotzent Potenzial do. Grad beim Geméis- an Uebstbau sti mir ganz schlecht do.

Duerch d'Erlobe vun Zärentunnelen goufen zwar déi éischt Schrëtt gemaach, mee mir Piraten wëllen do

nach méi wäit goen, an zwar iwwert de Wee vun héich effizienten Zären. Et gëtt am Ausland elo schonn esou Zären, déi extreem effizient an ëmweltfrëndlech funktionéieren, andeem si mat engem zouene Waassersystem schaffen, deen dat selwecht Waasser ëmmer nees benotzt. Dës kéinten och hei zu Lëtzebuerg gebaut ginn, zum Beispill an der Géigend vun Industriezonen oder Industriesitten, wou vill Wäermt entsteet.

Mir dierfen hei dem technologesche Fortschrëtt net hannendrunhinken. Dat kascht natierlech vill Geld, dat gi mer och gären zou, mee duerch genuch staatlech Ënnerstëtzung kéint een hei eng effizient biologesch, quantitativ a qualitativ héichwäerteg Produktioun kréien. D'Landwirten an d'Entrepreneure brauchen och eng Planungssécherheet.

An d'Landwirtschaft brauch dofir och méi Hëllef vum Staat. Déi aktuell Moossname gi fir eis net duer. Dat gesi mer jo, wa mer kucken, wéi niddreg d'Ëmstellung op Bio an deene leschte Jore war. Wann ech eleng kucken, wéi sech de Budget bei dem Landwirtschaftsministère iwwer déi lescht sechs Joer entwéckelt huet, da mussen mer hei eng kräfteg Schëpp bäileën. Virun allem mussen mer de Baueren den Accès op Kreditter vereinfachen oder Hëlfelefen direkt ausbezuelen an net eréischt, nodeems d'Investitiounen gemaach goufen. Well d'Hëllef kritt ee jo eréischt, wann een nowiese kann, dass een d'Suen och ausginn huet. Dofir brauch een d'Suen awer fir d'éischt emol.

Des Weidere muss onbedéngt gekuckt ginn, fir de Bauere keng bürokratesch Steng an de Wee ze leën. Mir si berouegt (veuillez lire: besuergt) iwwert déi Definitioun vum Agriculteur actif, wéi d'Chambre de Commerce et och an hirem Avis schreift.

Et wier gutt, wann de Minister heibannen och nach eng Kéier kéint bestätegen, dass d'Wënzer, déi hir Wéngerte selwer bewirtschaften, weider kënnen vun den Hëlfelefen profitéieren. Dat war e Commentaire, deen am Avis vun der Chambre de Commerce opgeworf ginn ass.

Des Weidere géif ech mer och nach wënschen, dass den Hëlfelefskatalog fir Subside méi einfach a verständlech wär. Eng zentral Internetsäit, wou all Landwirt einfach duerch d'Kategorie kéint klicken, seng Demanden ausfüllen an eraschécken, a souguer mat engem agebaute Rechner direkt seng Hëlfelefen ausrechnen kéint, ouni vill Gesetzer mussen ze liesen, dat wär eng Propos, déi mir hätten. An domadder wär sécherlech villen Acteuren an der Landwirtschaft geholfen.

Dat gesot, Här President, an trotz deene puer Kritiken: Dat heiten ass e Gesetz, wat op de richtege Wee geet, wa leider och e bësse méi lues, wéi mir dat gäre gehat hätten. Dofir stëmme mir dat haut mat.

M. Sven Clement (Piraten) | Ganz gutt!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An déi lescht ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Octavie Modert. Madamm Modert, Dir hutt d'Wuert.

Mme Octavie Modert (CSV) | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, „mir diskutéieren haut en Agrargesetz vun de verpasste Chancen“, huet d'Martine Hansen gesot.

D'Baueren an d'Wënzer hunn awer net méi vill Chancen, déi se verpassen dierfen. Ech wëll spezifesch op de Wäibau als zweetwichtigsten Zweig vum Agrarsector agoen a gläich virewech der Rapporterin a Presidentin Madamm Burton fir hire Rapport Merci soen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, et gëtt am Wäibau nach just 43 Betribsinhaber ënner 40 Joer. Den

Exodus aus dem Wénzerberuff muss gestoppt ginn, grad ewéi d'Erofgoe vun der Wéngertsfläch, déi domadder zesummenhängt. Dëst Gesetz dréit net do derzou bäi.

En Agrargesetz muss Weiche stelle fir eng Siwejoresperiod. Émsou méi muss et och Zukunftsperspektive bidden. An dofir muss och fréi ugefaange ginn, de Beruff ze consultéieren. Och bei de Wénzer ass deen Dialog eréischt nom Text ugaangen. D'Martine Hansen ass dorobber agaangen.

Am Agrargesetz ass souwiso net esou vill dra fir d'Wénzer. Et hätt een awer kënne probéieren, e beseren Ausgläich ze fannen. Zum Beispill, wann déi nei Landschaftsfleegeprimmen – elo heesche se Förderprimme fir den Astig an en nohaltegen an ëmweltfrëndleche Wäibau – op den Hektar eropgesat géife ginn; esou gëtt dat awer keen insgesamt ganz héije Betrag.

Hätt ee sech vläicht sollen iwwerleeën, méi en héije Jeton fir d'Wéngerten anzeféieren? En Hektar Land an en Hektar Wéngert ass jo net dat selwecht. An d'Hektarzuel pro Betrib am Wäibau ass net dat selwecht wéi an der Landwirtschaft.

(Interruption)

D'Emstrukturéierungsprimm, fir Wéngerten an Zorten ëmzestellen: Déi géif anscheinend vun elo un erofgoen. Et freet ee sech, firwat, wou et dach ëmmer heescht, d'Wénzer missten aner Zorten usetze wéinst dem Klimawandel. Wéi solle mer dat elo verstoen?

Iterativ hat d'CSV dat scho monéiert an der Vergaangenheet, awer trotzdeem bleift eng limitativ Maschinelléisch bestoen. Wéi soll esou der Innovatioun an dem technesche Fortschrëtt fir méi Ëmwelt-, Buedem- a Waasserschutz zum Beispill Rechnung gedroe kënne ginn? Bei enger figéierter Lëscht kann net séier a flexibel reagéiert ginn.

Bei d'Eenheitspräisser: Wa se dann net indexéiert sinn, esou misste se awer op d'mannst sporadesch ugepasst ginn, well d'Präisser variéiere vill a séier, awer d'Referenzpräisser, déi souwiso schonn ze déif ugesat sinn, ziele fir fénnef bis siwe Joer.

Do stinn och e puer Inkohärenzen dran. Firwat ass et zum Beispill fir eng „Cave à vins“, wéi do steet, e manner héijen Eenheetskubikmeterpräis wéi bei enger Scheier oder Hangar? Dat verstinn ech net richtege, grad esou, firwat de Kubikmeterenheitspräis fir en „Hangar pour matériel apicole“ duebel esou héich ass wéi bei deenen aneren Hangaren. Vlächent kënnt Der eis dat erklären, wou do d'Ënnerscheeder sinn. Ech gesi jiddefalls keng. Ech gesi se just an der Berechnung vun den Eenheitspräisser, déi ganz, ganz grouss do variéieren.

Bon, fir d'Hangaren an Ateliere ginn et souwiso nimmchen nach just 30 % amplat 40 % bäi. Dat ass eis och net ganz stéckhaltig erkläert ginn.

Mat deene puer Beispiller, an ech kéint awer och nach aner soen, gesäit een: Et ass eebe manner fir d'Wénzer an dësem Gesetz dran.

Ech mengen, bei der Berodung hätt een och am Wäibau kënne eppes aneres maachen, well do wär eng ganzheetlech Berodung vun de Betriber vu grousssem Notzen – jo, Wichtegkeet, wéi d'Martine Hansen se virdu fir d'Landwirtschaft duergeluecht huet. Hei bräicht ee se am Wéngert, am Keller, an der Betribsféierung.

D'Tatsach ass, datt d'Berodungsmoduler, esou wéi se elo virgesi sinn a wéi se schonn am leschten Agrargesetz geännert waren, deenen Erausforderungen net Rechnung droen. De Wénzerbetriber an der Nohaltegkeet ass domadder jiddefalls keen Déngscht gelescht.

De Famili Jebetrieb soll jo awer weiderhin de Modell si fir eis Betriber – also: alles, ausser woufir an dësem Gesetz d'Dieren dann nei opgemaach ginn –, dann ass jo eng ganzheetlech an ausserbetrieblech Berodung émsou méi wichteg, fir hinne virunzehëlfen.

D'Berodung kéint och bei der Betribsiwwernam vun engem jonke Wénzer besser a méi individuell gestalt ginn iwwert d'Installéierungsprimm eraus, déi an dësem Gesetz nei gestaffelt an och eropgesat gëtt, wat bei den haitege Präisser och net vu Muttwéll an ze begreissen ass.

À propos: d'Definitiou vum aktive Bauer respektiv Wénzer. Dir sidd, Här Minister, ganz houfreg op Är Léisung vun der 72-Joer-Grenz fir d'Pensioun, mee dat wäert an der Praxis net opgoen.

Am Wäibau kritt dat allerdéngs eng ganz aner Bedeutung, well et éischters ëmmer manner Wénzer gëtt a well zweetens awer d'Wéngertsfläch zesummenhängend erhalte gi muss. An dat gëtt ëmmer manner garantéiert, dat ass anescht wéi an der Landwirtschaft. Och hei ass der Spezifisitéit vum Wäibausektor net Rechnung gedroe ginn an alles iwwer ee Kamm geschäert ginn.

Et mécht och kee Sënn bei der RAK-Primm, der biologescher Schädlingsbekämpfung, wou doduerch keen Insektizid méi gesprézt brauch ze ginn am Wéngert. Dofir muss awer groussflächeg an zesummenhängend matgemaach gi bei deem Programm ouni ënnerbrache Parzellen! An dofir brauche mir d'Matmaache vun alle Wénzer, déi Wéngerte maachen, och déi, déi dat nach an der Pensioun maachen, soss ass der Ëmwelt e Barendéngscht gelescht. An dofir brauche mir all d'Wénzer aus allen dräi Gruppementen: Genossenschaft, Privatwénzer, Händler.

An dësem Kontext muss ech och bedauern, datt, fir déi richteg Rechtssécherheet ze hunn, keen Amendement gemaach ginn ass, fir déi haut bestoend Situatioun vum Wäinhandel kloerzestellen. Är Interpretatioun, Här Minister, ass fir mech „extra legem“ an ech si mer net sécher, datt déi enger geriichtlecher Beandstondung standhale géif. Ech kann nëmmen hoffen, datt et net bis dohinner kënnt.

Fazit: Am Wäibau bréngt Är Definitiou vum aktive Bauer a Wénzer insgesamt e Réckschrëtt. An dobäi gëtt et nëmmen nach knapps 250 Wénzerbetriber. Duebel esou vill Wénzer sinn iwwer 60 Joer, wéi Wénzer ënner 40 Joer sinn. Et gëtt nëmmen nach 43 Betribsinhaber ënner 40 Joer. Hu mir also geschwënn net méi genuch Wénzer?

D'Wénzer brauchen deemno Perspektiven. Kréie se där awer genuch mat dësem Gesetz?

Dat neit Agrargesetz kënnt also zu engem kruziale Moment, well en Agrargesetz soll jo Ëmweltschutz a Biodiversitéit stäerken, d'Wettbewerbsfäegkeet an d'Weiderbestoe vun de Betriber ënnerstëtzen, de Wëssenstransfert an d'Innovatioun encouragéieren. An do geet et net duer mat „weniger ist méier“.

D'CSV fënnt dofir och, datt Investitiounen am Ëmweltberäich spezifesch gefërdert sollte ginn, well den Ëmweltschutz an d'Biodiversitéit sinn de Wénzer wichteg, egal ob se biologesch oder integréiert bewirtschaften.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, op der Musel muss de Wäibau fir Famili Jebetrieb méiglech bleiwen, net datt nëmmen nach grouss Betriber oder Betriber mat auslänneschem Kapitel sech et souwuel organisatoresch wéi finanziell leeschte kënne, fir Wäibau ze bedriewen.

Bei 43 Liter Wäin, déi zu Lëtzebuerg op de Kapp konsuméiert ginn an der Moyenne an an der Statistik, do

sinn nëmmen 9 Liter Lëtzebuurger Wäin, nëmmen 9 Liter Wäi vun eiser Musel! Dat sinn nëmmen 20 %!

Et ass also op ville Fronten Handlungsbedarf. Beim Agrargesetz hätt een ufänke kënne, well ouni Perspektive kënne mir keng Jonker encouragéieren, fir de Wee wou schéine Beruff vum Wénzer anzuschloen a fir e Betrib ze iwwerhuelen, an dat, wou souwiso scho genuch administrativ Schwierigkeete bestinn, fir de Betribsalldag ze meeschteren.

Déi jonk Wénzer hu Passioun. Si brauche Perspektiven. Si brauchen en zukunftsfaege Wäibausektor, keen, deen an der Kris ass, mee een, deen hinnen d'Iwwerliewen erméiglecht. Soss ass de Wäibau op der Musel mat senger Kulturlandschaften, mat senger Aarbechtsplazen, mat senger Ureizer fir den Tourismus iwwer kuerz oder manner laang a Gefoer.

Léif Kolleginnen a Kollegen, mir müssen de Wénzer an dem Wäibau zu Lëtzebuerg eng Zukunft ginn. D'Agrargesetz kéint do méi maachen. Et ass net dee gréisste Worf, et muss awer elo a Kraaft trieden, fir datt d'Wénzer an d'Bauere plange kënne a wëssen, wou se dru sinn.

D'CSV besteet jiddefalls drop, datt d'Gesetz mat senger Ausféierungsreglementer no kuerzer Zäit evaluéiert gëtt, wat seng Praktikabilität an Uwendung ueget.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An domatt ass déi allgemeng Diskussioun ofgeschloss.

An de Landwirtschaftsminister, de Claude Haagen, kritt d'Wuert. Här Minister, Dir hutt d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

M. Claude Haagen, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural | Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech géif gären ufänken, fir jiddwerengem Merci ze soe fir déi verschidde Remarken, Observatiounen a Kriticken zu dësem neien Agrargesetz. Och e Merci vu mir direkt, bei deene sëllege Chamberskommissiounen, wou Froe komm sinn a wou mer, denken ech, och als Ministère op de Gros vun deene Froen agaange sinn. A wa Froen do waren, krut Der och ëmmer eng Äntwert drop, vlächent net direkt, awer dann déi Seance duerno.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Dofir och e ganz grouss Merci un d'Madamm Burton fir dee schréfftlechen a mündleche Rapport an och fir déi ganz Leedung um Niveau vun der Kommissioun fir dat neit Agrargesetz.

Verschidden Artikelen aus dem neie Landwirtschaftsgesetz sinn ugeklungen. Ech wäert dorobber kuerz agoen. Ech géif och gären ufänke mam Agriculteur actif, dee vill diskutéiert ginn ass. Ech ginn zum Schluss – ech hoffen, dass ech dann nach Zäit kréien oder Zäit hunn – op déi verschidde Froen an.

Ech wëll soen, datt den Agriculteur actif am Fong och duerch d'Bréisseler Reglementatioun agefouert ginn ass – dat kann een elo gutt fannen, schlecht fannen, dat ass ee Fait – an datt dëst een allgemengen Eligibilitätskrittär fir d'Flächeprimmen an och fir d'Investitiounsaiden an de Betriber ass.

Bon, et steet dran am Gesetz, datt nëmmen déi Betriber, déi eng Mindestfläch vun 3 Hektar, 50 Ar Pepinière, 30 Ar Uebstbau, 25 Ar Geméissbau oder 10 Ar Wäibau hunn, a gläichzäiteg vun enger Personne physique, an dat ass wichteg, geleet ginn, déi net pensionéiert ass, eng Mindestausbildung CATP oder driwwer – ech kommen herno op d'Fro vum Här Graas nach zrëck – am landwirtschaftleche Beräich

huet, oder awer eng aner Ausbildung vum selwechten Niveau plus zwee Joer Berufserfahrung an der Landwirtschaft huet an als Indépendant agricole an der Gesondheetskeess agestuift ass, an Zukunft kënnen un déi Aiden aus der PAC kommen.

Ech wëll direkt soen ..., d'Virriednerin huet ukléngelooss, dass gesot ginn ass, dass ech op meng Léisung mat 72 Joer esou stolz sinn. Ech muss Iech soen: Ech hunn déi 72 Joer iwwerhaupt net proposéiert! Dat ass de Beruff selwer, d'Landwirtschaftskummer, déi mat där Propos komm ass, well d'Landwirtschaftskummer dat an hirem Avis – an dat ass jo deen Avis, deen Der gelies hutt, deen éischten Avis – den Term vun de Pensionnären agefouert huet. Deen ass also net vum Ministère komm, just fir dat eng Kéier kloerzestellen. Wat elo net weider schlëmm ass. Ech fannen, wann de Beruff dat esou wënscht, dann ass et och, fir dat ze respektéieren, mat alleguerten deene Remarken, déi ugeklonge sinn.

Bei enger Personne morale, an dat ass och wichteg, muss ...

Mme Octavie Modert (CSV) | Ech hu spezifesch vum Wäibau geschwat!

M. Claude Haagen, Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural | ... op d'mannst een Associé vun der Sociéité d'Konditiounen erfüllen, déi ech elo virdru genannt hunn. An et ass och eng Iwwergangszäit virgesi fir déi Pensionnären, déi elo schonn am System sinn, déi bleiwe bis 72 Joer, dat hunn ech elo grad gesot, eligibel. Och dat ass eng Propos vun der Kummer, déi natierlech mat dem Ministère och zesummen ausgeschafft ginn ass an och dann an d'Gesetz erakomm ass.

D'Formatiounsverpflichtung gëllt fir nei Betriber, dat ass och wichteg, respektiv fir d'Betriebsleiter. An do ass och eng Période transitoire virgesi vun 2025 un.

Dëst, an dat wëll ech awer kloer soen, entsprécht dem Wonsch vum Beruff, fir d'Aidë méi geziilt op déi Betriber ze orientéieren, déi eng reell ekonomesch Aktivitéit an der Landwirtschaft wëllen hunn an dëst net nëmmen als Hobby ugesinn. Och dat ass eng Reflexioun, déi vum Beruff kënnt an déi ech och kann deelen. Ech weess, dass dat zu Diskussiounen féiert mat Leit, déi als Seiteneinsteiger intituléiert ginn. Mee do hu mer a am neien Agrargesetz, wat mer haut zum Vott stellen, och Méiglechkeeten, fir an d'Innovatioun eranzegoen.

Mir sinn och amgaang, dat wëll ech direkt am Ufank soen, fir eng Léisung ze fanne fir déi Problematik, déi ugeschwat ginn ass um Niveau vum Wäinhandel. Wann ech dat nach richtig am Kapp hunn, sinn et, mengen ech, fënnf Entreprises, déi concernéiert sinn. Dat wäerte mer maachen. Do ware gësch déi éischt Diskussiounen mat der Sécurité sociale, déi schonn ugefaangen hunn. Och do ass et mer net baang, dass mer do eng Léisung fannen, déi am Interêt vu jiddwerengem ass.

D'Beschäftigungsinitiativen, déi ugeschwat gi sinn: Do ass et esou, dass och Beschäftigungsinitiativen – dat wëll ech awer hei eng Kéier kloer soen – an de Genoss komme vun deem Agrargesetz, wa se een Agriculteur actif hunn, deen Terrainen zur Verfügung stellt. Dann ass dat net ausgeschloss. Dat ass just net d'Kompetenz vum Landwirtschaftsministère, mee vum Ministère du Travail, wéi dat Ganz dann organisiert gëtt. Och dat gesi mer haut schonn.

Da wëll ech op déi verschiddenen Artikel 6 bis 9 am neien Agrargesetz kommen. An do ass dermadder verbonnen, dass Lëtzebuerg sech als Zil ginn huet, seng Ammoniakemissiounen bis 2030 ëm 20 % par rapport zu 2005 ze reduzéieren. Och deen Datum vun

2005 gëtt oft diskutéiert an a Fro gestallt. Bon, mir sinn 2023, ech gleewen net, dass mer den Datum vun 2005 elo nach geännert kréien. Et ass eebe vun do aus, wou d'Analys gemaach gëtt. Dat kënnen mer gutt fannen, dass kënnen mer schlecht fannen, dass kënnen mer actuellement op jidde Fall net änneren.

A wann ech d'Ammoniakemissiounen kucken: 2020 louche mer bei 6 % an duerno bei ronn plus 8 %. Mir müssen an eng Diminutioun goen, dann ass et vläicht déi falsch Richtung, déi mer ageschloen hunn, an dofir musse mer och ..., an dat ass kloer, dass eppes huet misse geschéien. Bon, dass dat am Ufank zu groussen Diskussiounen gefouert huet, däers sinn ech mer 100%eg bewosst. Dat hu mer awer och direkt gemaach mat verschiddenen Infrastrukturen, also och mat Maschinnen, wou mer eng Période transitoire gemaach hunn, wouriwwer mer och de Beruff a Kenntnis gesat hunn. Fir net all Developpementen vun der Déiereproduktioun anzefréieren, ass sech ..., an dat wëll ech trotzdeem hei och soen, well dat och ugeklongen ass: Dat ass mam Beruff zesummen ausgeschafft ginn.

Et kann een ...

(Interruption par Mme Martine Hansen)

Jo, jo, Madamm Hansen, ech kommen elo direkt dobäi, firwat dass dat am Juli deposéiert ginn ass, dass Gesetz, de Projet de loi. De Projet de loi ass am Juli deponéiert ginn, well ganz einfach dee Moment d'Agrargesetz provisoersch als Projet de loi fäerdeg war. A wann Der Iech gutt kennt erënneren, war do bis dohinne emol de PSN nach net geneemegt. An et ass kloer, dass eng Informatiounsversammlung virdru war, dass de Projet de loi géif op den Instanzewee goen an dass en am September géif diskutéiert ginn. Dat war ëmmer meng Intentioun. Dat ass vläicht herno duerch gréng Kräizer mat roude Stiwwelen – woumat ech awer kee Problem hunn –, e bëssen a Fro gestallt ginn. Mee dass war haaptsächlech op d'Initiativ vun de Jongbaueren a vun der Landjugend a vun de Jongwënzer gemaach, deenen ech awer fir hiert Engagement wëll Merci soen. Well am Fong ass do d'Initiativ komm, fir och aktiv do matzediskutéieren. An dat stellen ech iwwerhaupt net a Fro.

Ech wëll Iech just soen, dass de PSN am Oktober d'lescht Joer geneemegt ginn ass an dass mer, wa mer iwwert eppes diskutéieren – an dofir hu mer jo d'Chamberskommissioun, dofir hu mer jo d'Avis vun de Kummeren, dofir hu mer den Avis och haaptsächlech vun der Landwirtschaftskummer –, da muss jo awer en Text do leien. Elo kënnen mer soen, mir preparéieren deen Text an deen ass dann 100%eg fest an da gi mer en op den Instanzewee. Dir wësst, dass mer ongeféier fir dat Gesetz hei ee Joer gebraucht hunn, wann ech elo mol kucke vum Depot vum Juli 2022 bis haut, da si mer ee Joer ënnerwee mam Avis an den Avis-complémentaire vum Staatsrot, deen hei och eng exzellent Aarbecht gemaach huet, a mat de Kontakten, déi mer duerno mam Beruff geholl hunn, wat wichteg ass.

An nach eng Kéier, eise PSN Lëtzebuerg ass am Oktober approuvéiert gi vun der Kommissioun. Ech kenne Länner, do ass en eréischt am Dezember approuvéiert ginn. Dann hätte mer e grouse Problem gehat. Well wéi wiere mer am Agrargesetz weiderkomm, wa mer déi Informatiounen net gehat hätten?

Bon, dann ass natierlech iwwert deen ominéisen Artikel iwwert déi fënnf UTAen – ech ginn elo net méi drop a bezüglech Déierepromotioun, fir kee Wuessentum méi zouzeloossen – diskutéiert ginn.

Et ass ugeklongen, och vun der Rapportrice: tëschent 0 bis 2, 2 bis 5 UTAen a bis iwwer 5, dass do d'Effikasitéit muss am Fong iwwer Stéckstoffemissiounen

nogewise ginn. Hei gëtt et véier Parametere, déi stinn och am Gesetz an Hisiicht op eis Produktioun an d'Stickstoffbilanz, déi ginn do ugewannt.

Dës Parametere, wëll ech och soen, si vum Beruff mat ausgeschafft ginn an och diskutéiert ginn, wat och dee richtige Wee a wat och gutt ass a wou och am Ufank vill Skepsis do war, well mer am Fong hei e Paradigmewissel gemaach hunn um Niveau vun der Landwirtschaft, deen awer am Ufank contestéiert ginn ass, deen awer elo mat dem Beruff ausgeschafft ginn ass. Ech rechne perséinlech dermat, dass mir mat dësem System op der richteger Trajectoire op jidde Fall sinn an déi gesaten Ziler wäerten erreechen.

Ech komme kuerz, well dat och schonn ugeschwat ginn ass, op d'Depensen: Do hu mer ronn 2 Milliounen an der Berodung, déi mer agefouert hunn. D'Digitalisation muss mer do méi konform maachen an encouragéieren. Dat wäerte mer weider maachen, wou mer och Verhandlungen hunn, fir déi selwecht Berodung ze maachen, wat de Matériel informatique an de Programme informatique ubelaangt fir dee ganze Secteur.

D'Innovatioun, de Fonds national de la recherche: D'Leeschungskontrolle si bei ronn 2,5 Milliounen, d'Innovatioun bei 3,5 Milliounen an de Fonds national de la recherche bei enger hallwer Millioun. Luxinnovation ass de Moien ënnerschriwwen ginn, e Projet, deen an déi verschidde Veraarbechtungssecteure mat wäert erafléissen. Do si mer op dräi Joer bei ronn 1 Millioun, déi mer als Landwirtschaftsministère doranner investéieren.

D'Installatiounsprimm ass vu 70.000 op 100.000 Euro eropgesat ginn.

De Stage vu sechs Méint am Ausland: Et ass schonn ugeschwat ginn, dass e facultatif ass, awer och een Deel, 30.000 Euro, vun der Primm just ausbezahlt gëtt, wann een dee mécht. Och dat ass op Wonsch vun de Jongbaueren an de Jongwënzer komm, an dee selwechten Ënnerschied beim Technikerdiplom a beim Universitätsdiplom. Ech wëll och soen, dass déi Jonk ëmmer nach eng Majoratioun vu 15 % bei den Investitiounsbäihëllefen an de Biens meubles kréien.

Fir d'Lafzäit vun dësem Gesetz – dass si fënnf Joer vun 2023 bis 2027 – sinn insgesamt 812 Milliounen Euro virgesinn. Dovu kommen der 225 vun der EU a 587 aus dem nationale Lëtzeburger Staatsbudget. Dat ass ouni déi Montanten, déi elo duerch d'Ukrainkris och nach an de Secteur gefloss sinn, fir Hëllefen ze maachen, déi och natierlech an der ganzer EU decidéiert gi sinn, a wou Lëtzebuerg och do eng Roll matgespillt huet, éischens fir d'Repartitioun an och d'Determinatioun an d'Definitioun, wéini dass se sollen ugewannt ginn a wou se sollen ugewannt ginn. Deen neie PSN, dass heescht de Plan stratégie national, dee géif dann 2028 ulafen. Ech kommen herno nach drop zrëck.

Ech wëll just soen, Här President, wa mer alleguerten zesumme mat der Landwirtschaft, dem Wäin-, Uebst- a Geméisbau wëllen déi ekologesch an energieatesch Transitioun hikréien, sou ass dat gradesou e Kraaftakt – an dat erënnert mech wierklech drun – wéi bei der Stolkris viru 40 bis 50 Joer. Mir müssen d'Landwirtschaft an de Wäibau hei finanziell ënnerstëtzen a begleeden, soss packe si a mir dat net. An et ass am Interêt vun eiser ganzer Gesellschaft, dass ze maachen! Mir stinn hei virun engem Paradigmewissel an dësem Secteur, dee vum Beruff ugehall gëtt, an déi néideg finanziell Mëttele wäert natierlech och déi nächst Regierung müssen deblockéieren. Wann dat net kënnt, da wäert dat net méiglech sinn!

Et ass geschwat ginn iwwert d'Investitiounen – nei Gebeier müssen d'Bionorm respektéieren, dass ass

natierlech och fir d'Déierewuel; Biogas-ready sinn; d'Emissionen vum Zäregas an Ammoniak reduzéieren –, domat gëtt eis Landwirtschaft an de Wäibau, haaptsächlech d'Landwirtschaft an de Bauer, op d'Zukunft preparéiert. D'Investissementsplaffong si vun 1,9 op 2 Milliounen eropgesat ginn, de Maschinneplaffong vun 100.000 op 200.000, d'Prix-unitaire sinn ëm 15 % eropgesat ginn an de Plaffong, wou ee kann ouni Accord vum Minister ufänken, mat 200.000 op 300.000 Euro.

Mat de Veraarbechtungsbetriber ass de Plaffong vu 15 Milliounen op 16,7 Milliounen eropgesat gi fir Micro-, Petite- a Moyenne-Entreprises, an op 31,5 Milliounen – vu 16,7 op 31,5 Milliounen – fir all déi aner. Den Taux, deen ass 35 %, ass 35 Punkten an d'Luucht gesat ginn, Uebst- a Geméisgebaier plus 20 %, bei deene Jonke 60 % bis 75 % an op d'Maschinen, wëll ech just soen, wa se limitativ ass, dann hu mer zwee verschidde Systemer. Eng Kéier gëtt gewësch, fir en net limitativ ze maachen, wat d'Unzuel ubelaangt. Eng Kéier soll e limitativ gemaach ginn. Mir hunn eis fir dat heiten entscheed, mam Beruff. Do sinn elektresch Maschinen, Gromperemaschinen, Geméisbaumaschinen, déi sinn ëm 10 % an d'Luucht gesat ginn, och fir d'Diversifikatioun. Dat sinn 30 % am Ganzen. An duerch de Beruff si Grénglandmaschinen, Direktsatmaschinen, Véiuhänger, Laubschneider am Wäibau, Gabelstapler, Bewässerung – e ganz wichtige Punkt an all Wéngert – och bäigesat ginn.

Uebst- a Geméisgebaier ginn 20 % an d'Luucht a mir hunn, wéi gesot, bei verschiddene Plaffonge bei der Weiderveraarbechtung jo och gehollef.

Startup-Betriber, ganz wichteg: 3.000 Euro, wann een ufänkt, an d'Hëllef duerno 12.000 Euro fir de Projet selwer.

Aquakultur ass ugeschwat gi vum Här Graas. Och dat ass am Agrargesetz, dat ass och een neie Moment. A mir wäerten natierlech och, wa mer do Projekte kréien, déi begleet. Dat ass och an der Reflexioun vu Luxinnovation mat där Konventioun, déi mer ënnerschriwwen hunn de Moien, iwwregens och wéi d'Produktioun, déi dann an den Zäre wäert stattfannen. Do sinn dräi Projeten an deem Kontrakt mat virgesinn, déi elo weidergedriwwen ginn. Och wat d'Waasser ugeet, wat Der ugeschwat hutt, do sinn dräi Pilotprojeten amgaang, deelweis mat Gemengen a mat anere Partner, wou et gemaach gëtt.

Développement rural ass e wichtige Punkt. LEADER-Initiativ, do ginn ech net méi drop an, do sinn d'Maarthalen an d'Gefierer fir d'Produktioun, fir d'Vermaartung. D'Solarpannoe sinn ugeschwat ginn. Agri-PV, Zäreprojeten, hunn ech genannt. PAN-Bio ..., bon, et geet net esou, wéi mer et wëllen. Mir drécke weider an déi selwecht Richtung. Ech gesinn awer, dass et um Marché selwer ëmmer weidergeet.

D'Basis vun den Direktzielungen ass ganz staark an d'Luucht gaange beim éischte Pilier. An do wëll ech awer e puer Remarken dozou soen. Déi Agrarëmweltmoosnamen, déi maache 25 % vum éischte Pilier aus. A wéi mer dat agefuert hunn an diskutéiert hunn, huet jiddweree gemengt, déi Sue ginn ni gebraucht. Mir sinn elo an der Situatioun, wat gutt ass, dass de Contraire agetraff ass. Dat heescht, d'Nofro ass daitlech méi héich wéi dat, wat ..., d'Bauern an d'Wënzer hu sech do ganz staark engagéiert, besonnesch am Beräich vun der Reduktioun vun de Planzeschutzmëtzel. Dat ass véiermol méi héich, wéi erwaart. A bei den Zwëscheffriichten ass et zweemol méi héich, wéi erwaart. Dat heescht – an dat wëll ech awer eng Kéier hei soen –, den normale Budget, den normativen, also den nominale Budget an deem Fall, gëtt am Fong mat deene geplangte 25 % daitlech iwwerschrott. Ech wëll

awer hei de Message soen, dass de Finanzement ofgeséichert ass, de Subventionnement ass ofgeséichert!

Gëschter war nach eng Reunion par rapport zum éischte Pilier, well mir eent vun deenen éischte Länner sinn, déi esou e Succès an deenen doten Domänen hunn, dass et jo net ka sinn, dass mer de Beruff elo strofen. Dat heescht, och mat Bréssel ass diskutéiert ginn, fir dat ofzesécheren. Déi Diskussioun si gëschter, net méi spéit wéi gëschter, gefouert ginn an dat ass och ofgeséichert, soudatt ech de Secteur do ka berouegen. An am zweete Pilier sinn d'Agrarëmweltmoosnamen daitlech an d'Luucht gaangen. Et gëtt daitlech méi gefrot, wat jo de Sënn och heivunner ass, och fir eng Production agricole ze assuréieren an eng Sécurité alimentaire ze assuréieren.

Ech ginn net op déi coupléiert Primmen a bei de Mutterkéi a beim Uebst- a Geméisbau, wat och vill geschwat gëtt, och do gi mer vu plus 1.000 Euro pro Hektar aus. D'Emverdeelungsprimm ass schonn ugeschwat ginn. All dat si Primmen, déi kommen. Dir gesitt: Mir hunn eng ganz Rei vun Neierungen am Agrargesetz, déi en neien Opbau vum Text néideg maachen. Et ass also e groussen Challenge. An dofir hunn ech absolutt kee Problem, opgrond vun der Motioun, déi hei vun der Majoritéit deponéiert ginn ass wéi och déi vun der Oppositioun, fir e Midterm Review ze maachen no zwee Joer.

Ech géif awer ... Mir kënnen den 31. Dezember 2025 draschreien; ech géif d'Joer – wann ech nach dierf zu der Motioun schwätzen – 2026 draschreien. Firwat? Well mer dann ... Mir musse jo och d'Donnéeën hunn, iwwert déi mer diskutéieren. Mir sinn elo 2023. Dat heescht, Enn 2025 hu mer d'Donnéeën vun 2023, 2024 a vläicht een Aperçu vu 2025. Dann hu mer zwee Joer, iwwert déi mer kënnen dat Agrargesetz hei kucken. Iwwregens ass dat selwecht och beim PSN virgesinn, ass also par analogie dat selwecht.

Ech wëll just nach zum Schluss ganz kuerz soen: Déi nei PAC, déi misst schonn 2028 erëm prett sinn. An déi ganz Prozedur, déi mer elo hei gemaach hunn, wa mer gesinn, wéini dass se ugefaangen huet – ech schwätzen net iwwert d'Diskussionen, ob jiddweree agebonnen ass, ech schwätze just zäitlech – dann hu mer d'Propositioun vun den Texter vun der Kommissioun am Juni 2018 kritt. Mir hunn negociéiert zu Bréssel. D'Aus-schaffung vum Plan stratégique ass komm. An deem neien Agrargesetz hu mer mat der Negociatioun am Ganzen elo fénnef Joer gebraucht, fir dat hei ze maachen, fénnef Joer. An dofir ass et fir mech an och aner Membersstaaten – also fir mech, fir Lëtzebuerg – op jidde Fall am Agrarconseil ganz kloer, dass mer och elo eng Analys do musse maachen, well soss fuere mer hypothetesch weider an engem Dossier, wou mer alleguerte gefuerdert sinn, wou mer net d'Resultater vun deem neien Agrargesetz oder vum PSN hunn. An dat, menger Meinung no, wier de falsche Wee!

An dofir ass et wichteg, eng Revisioun dovun ze maachen an net eng Revolutioun ze starten. Eis Betriber, op jidde Fall, wann ech fir Lëtzebuerg där schwätzen, an der Landwirtschaft an am Wäibau, déi brauchen Previsibilitéit. An et kann net elo schonn erëm ugefaange ginn, en neie PSN ze developpéieren an dann erëm en Agrargesetz. Ech weess, dass dat mat de fénnef Joer drasteet, mee mir mussen hei och e bësse Rou drakréien. An dofir ass et wichteg, dass mer dat heiten zesumme maachen.

Bon, dëst Gesetz zum Schluss gouf mam Secteur fir de Secteur ausgeschafft an et garantéiert eis kompetitiv an zukunftsorientéiert Familljebetriber wéi och eng ökologesch an energiegesch Transition. Et entsprécht domadder souwuel de Besoine vun eise Familljebetriber wéi och de Besoine vun enger nohalteger Landwirtschaft.

D'Jongbaueren an d'Jongwënzer musse finanziell op jidde Fall, wéi déi aner och, ofgeséichert ginn a mir mussen hinnen d'Perspektive ginn. An dat ass de Rôle vun der Politik, dass jiddweree, deen an deem Beruff schafft, sech op déi sozialekonomesch an ökologesch Sainen, déi hei schonn ernimmt gi sinn, och ka verloossen.

Wann ech d'Qualitéit kucken an och d'Lëtzebuurger Produiten, sou hunn an där Etüd, déi de Ministère iwwer ILReS an Optrag ginn huet, néng vun zéng Konsumenten e gutt Bild – dat wëll ech och eng Kéier hei soen, well dat wichteg ass – vun eiser Landwirtschaft. Hei schätzt jiddweree hir Qualitéit an och hire Goût, an et ass genau dat de Schlëssel fir d'Landwirtschaft, dee mer hei wëllen. Mir wëllen héich qualitativ a sécher Liewensmëtzel. An dat wäerte mer och weider developpéieren, well mir wëllen natierlech d'Erwaardungen vun de Konsumenten, dat heescht vun eis alleguerten, vun de Verbraucher, mat den Erausforderungen vun de Produzenten méi no beiennebréngen. An dëst wäerte mer mat deem neien Agrargesetz – an dat ass op jidde Fall meng fest Iwwerzeugung –, wat stabill an zukunftsorientéiert ass, erreechen; dass de Garant fir qualitativ héichwäerteg Produite vun heimeem an eng weider Diversifikatioun vun eiser Landwirtschaft!

Bon, ech gesinn, ech hunn net méi d'Zäit, fir op d'Froen ze äntwerten, ...

(Interruption par la présidence)

... da loossen ech dat goen. Ech kann awer ganz ..., wann Der mer zwou Minutte gitt, da ginn ech séier doduerch, dann hunn ech drop geäntwert. De Wäinhandel, Madamm Modert, well Der grad laacht, dorop hunn ech grad geäntwert. Ech ginn awer nach ganz gären, wann Der mer déi Zäit loosst, op dat anert an. Maschinnelescht, hunn ech gesot, limitativ, wat d'Opzielung ass oder net. Do gëtt et déi zwou Diskussiounen ëmmer. Mir hunn eis fir déi heiten entscheed. De Règlement grand-ducal iwwert d'Investissementen hunn och d'Wënzer gesinn, hu se och approuvéiert, soss wieren déi aner Saachen net derbäikomm. Dëst sinn d'Berodungsmodüller. Et ass richtig, dass mer nei Berodungsmodüller brauchen, net nëmme bei de Wënzer, mee och an der Landwirtschaft. An déi ginn elo erstallt an do ass d'Iddi, fir och verschidde Berodungsmodüller obligatoresch ze maachen, fir dass mer eng Obligation de résultat kréien a fir och all Beruff aus deem Secteur mat an d'Boot ze kréien, soudatt se och hiren eegene Betrib kënnen analyséieren.

Ech weess, dass jiddweree elo mengt, mir sollen direkt déi 1.800 Betriber op de Leescht huelen. Dat ass organisatoresch guer net méiglech. Dat heescht, dass hântk vum den Autorisatiounen of, déi elo herausginn, an dann ass natierlech ..., à moyen terme an esou séier wéi méiglech géife mer gären all Betrib analyséieren, op jidde Fall, och wou de Wonsch vun de Betriber erakënn. Dat ass den Zweck dovun. Wann ech elo hei géif stoen an ech géif soen: „Mir maachen elo eng Berodung an eng Analys fir déi 1.800 Betriber“, da muss ech Iech soen, da weess ech emol net, wou ech d'Leit hierhuelen!

D'RAK-Primm ass ugeschwat ginn. Do sinn ech voll bei Iech. D'RAK-Primm kann net Flecken an de Wéngerte loossen. An dofir ass d'Diskussioun par rapport zu der RAK-Primm, dass mer dat och eng Kéier koordinéiert maachen, vläicht iwwert den Institut viti-vi-nicole, fir dass mer, wa Leit dat net wëlle maachen, Wënzer dat net wëlle maachen, dat an d'Boot huelen. Dann ass net de Montant, deen do ausschlaggeend ass, et ass e bëssen d'Organisatioun. Wann dat de Fall ass, ass dat och scho virgesot.

Op de Wäinhandel war ech agaangen. Beim Här Graas hat ech ... Do muss ech elo mä Brëll undoen, ganz séier. Mat den Universitären, dass ass, wa se an deem

Domän ausgebildet sinn. Duerno, ech mengen, Dir verwiesselt e bësse bei den Investitiounsprimme ..., par rapport zum Artikel 45, mengen ech, ass dat. Wann een do en aneren Diplom huet, aneren Universitätsdiplom, da kann een awer en Agriculteur actif hunn, wann een dat iwwert d'Promulgatioun vu sengem Diplom par rapport zu deenen zwee Joer Ausbildung oder iwwert d'Validation des acquis ka maachen. Ech mengen, dat ass ..., do ass eng kleng Confusioun komm.

Waasser, hat ech gesot. Zären, Luxinnovation, hat ech gesot. Aquaponie, do sinn ech drop agaangen.

(Interruption par la présidence)

Ganz kuerz. A, et gëtt oft – an de leschte Saz vu mir, Här President –, et gëtt oft gesot, déi gemeinsam Agrarpolitik, déi misst méi flexibel sinn, déi misst aneschtors orientéiert sinn, déi misst och méi diskutéiert ginn. Ech muss Iech soen: Dat, wat ech festgestallt hunn, ass, dass Lëtzebuerg nëmme ka frou sinn, datt mer eng gemeinsam Agrarpolitik an Zäiten hu wéi deenen heiten, well am Ukrainkrich ouni eng gemeinsam Agrarpolitik weess ech net, wéi mir als Lëtzebuerg dogestanden hätten. An d'PAC huet während 60 Joer – 60 Joer! – hir Déngschter gemaach, ass oft kontrovers diskutéiert ginn, mee Lëtzebuerg war ëmmer ee Fervent, fir dat ze maachen.

An ech war net méi wéi rosen – an dat ass och vläicht eriwuer komm, ech hoffen, datt et eriwuer komm ass –, wéi déi fënnf Länner, an ech nenne se hei net, op eemol de Corridor de solidarité zougemaach hu fir de Weess, deen aus der Ukrain komm ass, an dann 59 Milliounen Euro kréien an da vun enger Kommissioun versprach kréien, déi net an der Landwirtschaftskommiss..., also net am Agrarconseil vun der Landwirtschaft war, am Conseil vun der Landwirtschaft, einfach 100 Milliounen kréien, wou net driwwer diskutéiert gëtt, wou datt se hierkommen, wie se kritt, wéi se verdeelt ginn an datt dann duerno, fir datt d'Länner da solle roueg sinn, fir déi aner nach eng Kéier 330 Milliounen deblockéiert ginn, fir datt mer dann iwwert d'Crise temporaire dat kënnen upassen.

Lëtzebuerg huet dat zähneknirschend ugeholl am Kader vun der EU, well mer och den Top out do kréie par rapport zu deenen 200 %.

(Interruption par la présidence)

Dat just, fir dat eng Kéier ze soen. Ech soen Iech op jidde Fall Merci. Ech spieren eng Zoustëmmung zu dësem Agrargesetz. An dofir wëll ech Iech alleguete Merci soen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Landwirtschaftsminister Claude Haagen. D'Diskusioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen och elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8060. Den Text steet am Document parlementaire 8060¹⁶.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8060 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 59 Jo-Stëmmen, kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentioun ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par M. Laurent Mosar), Léon Gloden (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel (par M. Félix Eischen), Aly Kaes (par M. Jean-Marie Halsdorf), Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo (par Mme Martine Hansen), Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par

M. Jean-Paul Schaaf), Claude Wiseler (par Mme Octavie Modert) et Michel Wolter ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Claude Lamberty) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Fred Keup ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

8. 7394 – Projet de loi modifiant la loi modifiée du 8 avril 2018 sur les marchés publics et visant à transposer les articles 8 et 9 de la directive (UE) 2021/1187 du Parlement européen et du Conseil du 7 juillet 2021 concernant des mesures de rationalisation en vue de progresser dans la réalisation du réseau transeuropéen de transport (RTE-T) (suite)

Dispense du second vote constitutionnel

Bei deem Projet de loi virdrun, beim 7394, wou et ëm d'Ëmsetzung vun enger europäescher Direktiv am Beräich vun dem transeuropäeschen Transportreseau gaangen ass, hat ech vergiess, d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel ze froen. Kënne mer och déi do accordéieren?

(Assentiment)

Dann ass dat och esou decidéiert.

9. 8060 – Projet de loi concernant le soutien au développement durable des zones rurales (suite)

Motions

Da musse mer nach iwwert déi zwou Motiounen befragen.

Motion 1

Fir d'éischt d'Motioun Nummer 1, déi vun der Madamm Burton deposéiert ginn ass. D'Madamm Burton freet direkt d'Wuert.

Mme Tess Burton (LSAP), rapportrice | Jo, merci fir d'Wuert, Här President. Ech hat mat der Madamm Hansen kuerz geschwat, ob mer eis vläicht kéinten eenegen, dass d'CSV-Fraktioun och eis Motioun hei matstëmmt.

Mir géifen nämlech eppes um Text änneren. Dat heescht, bei deem éischten Tret, wou mer geschriwwen hunn, dass d'Regierung e Suivi régulier vum PSN a vum Agrargesetz mécht, dass mer do och d'Reglementer géifen derbäisetzen. Dat heescht, mir iwwerhuelen der CSV hiren Text ab „ainsi que ses règlements grand-ducaux ...“ an esou weider an esou fort. Dat géife mer ersetzen.

An dann hu mer eis och gëeenegt op 2026. Do ass jo grad de Minister nach eng Kéier drop agaange gewiescht, dass en am Fong déi zwee Joer brauch, fir déi Evaluatioun ze maachen. Dat heescht, dat bleift.

A mir géifen dee leschten Tret vun der Madamm Hansen och iwwerhuelen, dass, wann eebe festgestallt gëtt, dass do Problemer sinn, dann och Adaptatiounen gemaach ginn.

Voilà!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Burton. Den Här Sven Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Mir kënnen déi Motioun matdroen.

Ech wëll just eng Kéier der Chamber awer ee Gedanke mat op de Wee ginn, mat all deene Motiounen, déi mer déi lescht Deeg gestëmmt hunn, wou mer Evaluatiounen froen, an och an deene vergaangene fënnf Joer ëmmer gefrot hunn: Et gëtt eng ganz Retsch vun deene Motiounen, déi mer och an der Vergaangenheet ëmmer erëm gestëmmt hunn. An ech fäerte ganz, datt déi nächst Chamber, wa se dann am Oktober zesummekënn, déi éischt sechs Méint näischt anescht wäert maachen, wéi déi Evaluatiounen ze kucken, déi mer déi lescht fënnf Joer gestëmmt hunn. Well ech fäerte ganz, dass eng ganz Retsch dovunner ni gemaach goufen.

An dofir géif ech mer wënschen, datt mer vläicht an där nächster Legislatur, fir déi Kolleeginnen a Kolleegen, déi dann d'Chance hunn, vum Wieler erëm e Mandat ze kréien, datt se sech dat awer zu Häerzen huelen, datt mer an Zukunft dee Suivi vun eeben der Politique publique maachen an net nëmme Motiounen stëmmen, déi dat fuerderen, mee datt mer och tatsächlech eis hei am héijen Haus domadder beschäftegen. Dat gesot, kann ech awer hei eisen Accord ginn.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Clement. Dann huet d'Madamm Hansen d'Wuert gefrot.

Mme Martine Hansen (CSV) | Jo, merci, Här President. Vu datt d'Madamm Burton gesot huet, datt eis zwee Tirete vum Invite u sech iwwerholl gi sinn, ausser datt mer eis beim Datum ugepasst hunn, wäerte mer dëst natierlech matstëmme, well et eis eege Fuerderungen am Prinzip sinn.

Une voix | Très bien!

Mme Martine Hansen (CSV) | Ech wëll awer just soen, datt mer fest dovunner iwwerzeegt sinn, datt mer Adaptatiounen brauchen. Dofir hu mer d'Motioun gemaach.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Hansen.

Motion 1 modifiée

La Chambre des Députés,

– *rappelant que la loi concernant le soutien au développement durable des zones rurales (« loi agraire ») vise notamment la mise en œuvre du cadre financier de la politique agricole commune pour la période de 2023 à 2027 ;*

– *rappelant la nécessité selon le règlement d'exécution (UE) 2022/1475 de prévoir une évaluation du plan stratégique national relevant de la politique agricole commune ;*

– *rappelant que la loi vise notamment à soutenir la résilience du secteur agricole, la viabilité économique de la production agricole, l'atténuation du et l'adaptation au changement climatique, la gestion efficace des ressources naturelles, la compétitivité de l'agriculture et la position des agriculteurs dans la chaîne de valeur ainsi que le respect des règles dans le domaine du travail,*

invite le Gouvernement à

– *assurer un suivi régulier de la mise en œuvre du plan stratégique et de la loi agraire ainsi que de ses règlements*